

PROSTOR

21 [2013] 2 [46]

ZNANSTVENI ČASOPIS ZA ARHITEKTURU I URBANIZAM
A SCHOLARLY JOURNAL OF ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

SVEUČILIŠTE
U ZAGREBU,
ARHITEKTONSKI
FAKULTET
UNIVERSITY
OF ZAGREB,
FACULTY
OF ARCHITECTURE

ISSN 1330-0652
CODEN PORREV
UDK | UDC 71/72
21 [2013] 2 [46]
235-418
7-12 [2013]

Af

POSEBNI OTISAK / SEPARAT | OFFPRINT

ZNANSTVENI PRILOZI | SCIENTIFIC PAPERS

274-291 ZRINKA BARIŠIĆ MARENIC

PROLEGOMENA OPUSU URBANISTA
MIRKA MARETICA

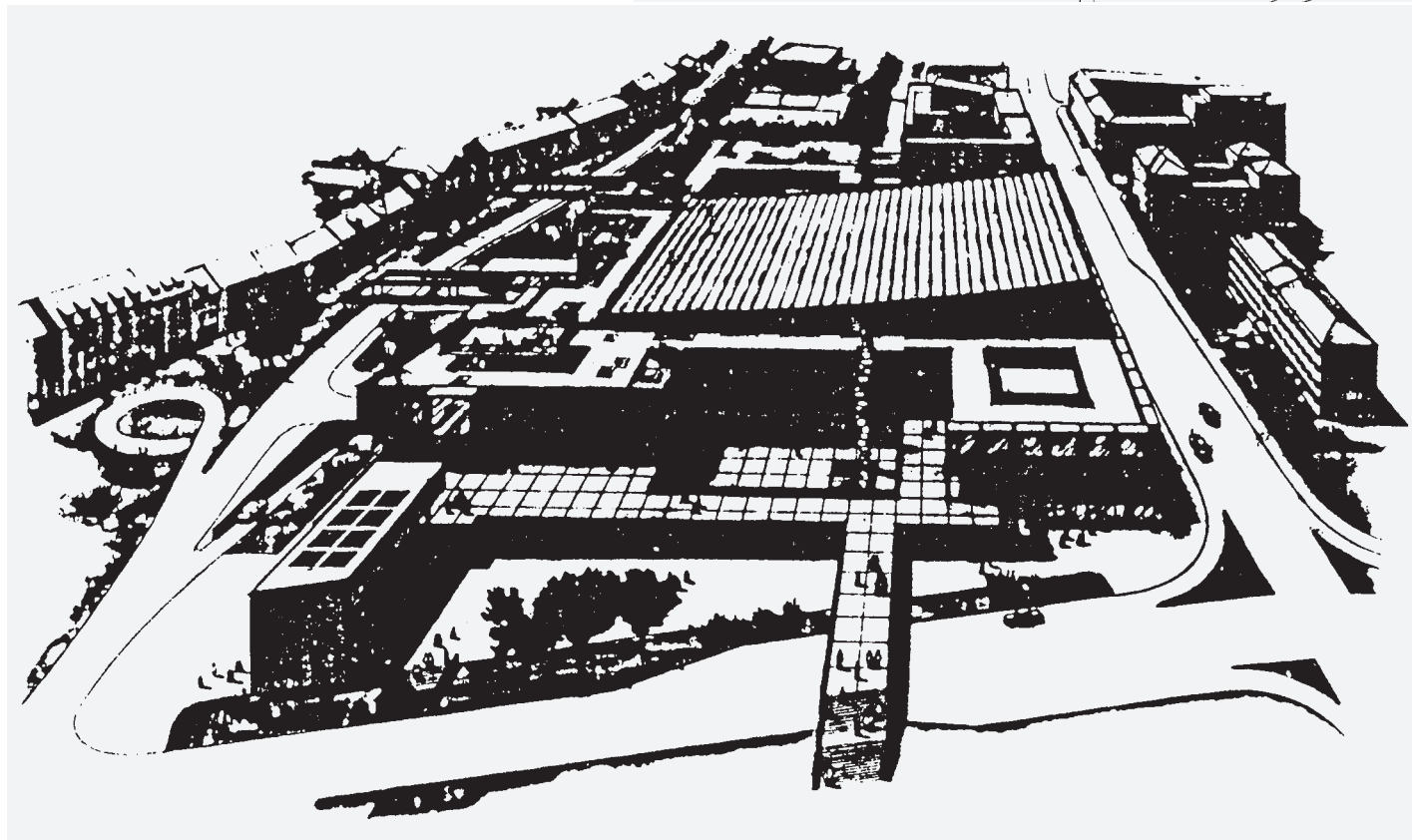
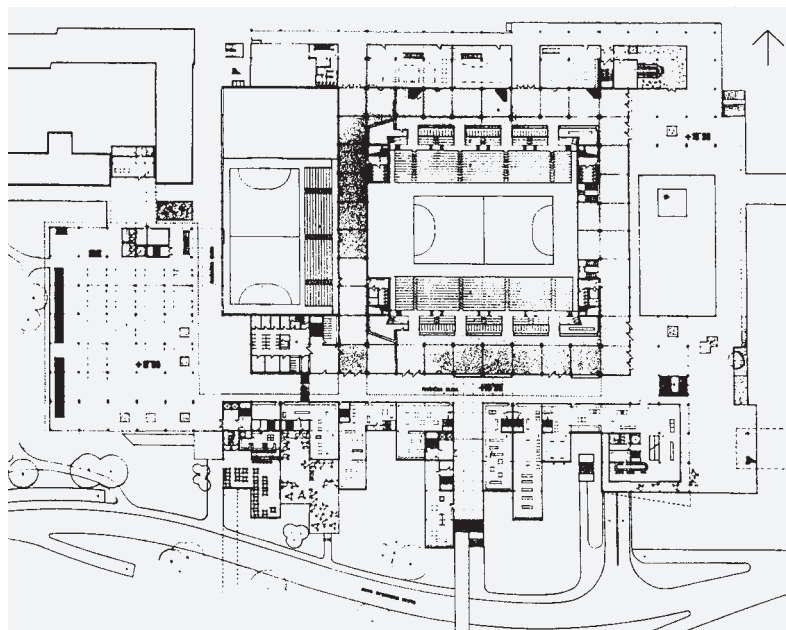
PRETHODNO PRIOPCENJE
UDK 71/72 M.MARETIC(497.5)"19"

PROLEGOMENA TO MIRKO MARETIĆ'S
WORK IN URBAN PLANNING

PRELIMINARY COMMUNICATION
UDC 71/72 M.MARETIC(497.5)"19"

SL. 1. SPOMEN-DOM U SPLITU, TLOCRT I PERSPEKTIVA
PRVONAGRAĐENOG NATJEČAJNOG RADA (SA: S. DELFIN,
N. ŠEGVIC, Z. VINCEK)

FIG. 1. MEMORIAL CENTER IN SPLIT, FIRST AWARD-WINNING
ENTRY, PLAN AND PERSPECTIVE (WITH S. DELFIN,
N. ŠEGVIC, Z. VINCEK)

ZRINKA BARIŠIĆ MARENIĆ

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ARHITEKTONSKI FAKULTET
HR – 10000 ZAGREB, KAČIČEVA 26

PRETHODNO PRIOPĆENJE

UDK 71/72 M.MARETIĆ(497.5)“19”

TEHNIČKE ZNANOSTI / ARHITEKTURA I URBANIZAM

2.01.02. – URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

ČLANAK PRIMLJEN / PRIHVACEN: 16. 9. 2013. / 10. 12. 2013.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF ARCHITECTURE
HR – 10000 ZAGREB, KAČIČEVA 26

PRELIMINARY COMMUNICATION

UDC 71/72 M.MARETIĆ(497.5)“19”

TECHNICAL SCIENCES / ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

2.01.02. – URBAN AND PHYSICAL PLANNING

ARTICLE RECEIVED / ACCEPTED: 16. 9. 2013. / 10. 12. 2013.

PROLEGOMENA OPUSU URBANISTA MIRKA MARETIĆA

PROLEGOMENA TO MIRKO MARETIĆ'S WORK IN URBAN PLANNING

ARHITEKTONSKI FAKULTET
MARETIĆ, MIRKO
TRNSKO
URBANIZAM I ARHITEKTURA
ZAGREB

FACULTY OF ARCHITECTURE
MARETIĆ, MIRKO
TRNSKO
URBAN PLANNING AND ARCHITECTURE
ZAGREB

Profesor Mirko Maretić u najvećoj je mjeri pridonio razvoju urbanizma tijekom druge polovice 20. stoljeća u Hrvatskoj. Njegovo integralno djelo sazdano je od četiriju komplementarnih slojeva kompleksne urbanističko-arhitektonske djelatnosti. Stručni opus obuhvaća urbanizam i arhitekturu, a oplemenjen je iznimnom likovnošću. Publicističkim opusom afirmira poglavito urbanističku problematiku te ga nadograđuje znanstvenim i pedagoškim radom na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Professor Mirko Maretić has made an outstanding contribution to the development of urban planning in Croatia in the second half of the 20th century. His integral work comprises four complementary aspects within the complex disciplines of urban planning and architecture. His professional work in urban planning and architecture is characterized by a remarkable visual quality. His publications are mainly concerned with urban planning issues elaborated further through his scientific work and teaching at the Faculty of Architecture in Zagreb.

UVOD

INTRODUCTION

Djelo profesora dr.sc. Mirka MARETIĆA predstavlja značajan doprinos urbanizmu i arhitekturi u Hrvatskoj u nekoliko komplementarnih slojeva kompleksne urbanističko-arhitektonske struke. Stručni rad fokusiran je ponajprije na urbanističku djelatnost, ali obuhvaća i arhitektonska ostvarenja. Iznimna likovnost njegova izraza oplemenjivala je njegove brojne projekte, a osobito natječajne radove. Bogat stručni opus dopunjen je istraživačkim i značajnim publicističkim djelom koje zaokružuje znanstvenoistraživačkim i magistarskim radom te disertacijom. Pedagoškim djelovanjem na Katedri za urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu generacijama studenata prenosi svoje bogato stručno iskustvo na području urbanizma.

ŽIVOTOPIS

BIOGRAPHY

Profesor Mirko MARETIĆ rođen je 1926. godine u Dicmu pokraj Sinja.¹ Odrastao je u Splitu, gdje je pohađao osnovnu školu i realnu gimnaziju. Likovnu školu završio je u Splitu 1946. godine.² Arhitekturu studira na Arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1946.-1953. godine. Tijekom studija bio je demonstrator na kolegijima Povijest i oblici arhitekture (nositelj kolegija prof. Juraj Denzler³) te na kolegijima Arhitektonskih kompozicija⁴, odnosno kod prof. Nevena

Šegvića.⁵ „Još za vrijeme studija pokazivao sam određeni interes, sklonost za urbanističko planiranje i projektiranje”, navodi profesor MARETIĆ, stoga ga je i prof. Seissel izabrao za demonstratora na urbanističkim kolegijima.⁶ Profilaciju na području urbanizma započine u Urbanističkom institutu NR Hrvatske 1954.-1957., gdje radi kao odgovorni planer i projektant za Koprivnicu, Krapinu, Krapinske Toplice, Kutinu, Novsku, Ozalj i Vukovar. U Urbanističkom zavodu Grada Zagreba radi 1957.-1972. kao planer, projektant i voditelj Odjela za urbanističko projektiranje te je voditelj mnogih projekata i planova za područje grada Zagreba. Tijekom razdoblja 1958.-1968. ujedno je honorarni asistent na Katedri za urbanizam na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu; 1961. godine stječe projektantsko ovlaštenje i sudjeluje na nekoliko studijskih putovanja po Europi. Godine 1958. pohađa seminar o planiranju sportskih površina u Švedskoj, a 1965. i 1971. specijalizacije „moderne tehnike urbanizma” u Francuskoj.

Nakon osamnaest godina rada u struci 1972. godine izabran je za predavača na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Magistrirao je 1976. godine obranivši rad „Prostorni razmještaj, veličina i funkcije gradskih centara”, a unaprijeđen je u višeg predavača 1977. godine na kolegijima Urbanističko planiranje I, II i V. Doktorirao je 1985. s disertacijom „Prilog istraživanju modela centra novog gradskog naselja” na matičnom Fakultetu, gdje je potom izabran za predstojnika Zavoda za urbanizam (1986.-1993.). Na području poslijediplomske nastave na istom Fakultetu voditelj je poslijediplomskog studija „Graditeljsko naslijeđe” 1989.-1993., a predavao je kolegij „Prostorno planiranje i urbanizam turističkih predjela” 1981.-1992. u sklopu poslijediplomskog studija „Arhitektura u turizmu i slobodnom vremenu”. Autor je sveučilišnog udžbenika „Gradski centri” (1996., Školska knjiga). Umirovljen je 1996. godine u statusu redovitog profesora. Za

SL. 2. PROF. M. MARETIĆ
FIG. 2. PROF. M. MARETIĆ

1 MARETIĆ, 1983.a: 1-2; BARIŠIĆ, ARBUTINA, 2000: 203

2 Tijekom školovanja radio je u Uredu za informacije HNO Split na likovnoj obradi eksponata 1944.-1945.

3 BARIŠIĆ, 2000.a: 182

4 MARETIĆ, 1983.a

5 Profesor MARETIĆ, intervju dr.sc. J. Horvatu 2007. Profesor MARETIĆ je uz I. Tepesa imao najduži staz na stručnoj praksi, provodeći potkraj studija tri ljeta na dubrovačkom području i sudjelujući na snimanju ljetnikovaca pod vodstvom prof. N. Šegvića. Snimili su sve ljetnikovce u Dubrovniku i na otocima, u mjerilu 1:50, a i detalje do mjerila 1:5.

6 Profesor MARETIĆ, intervju dr.sc. J. Horvatu 2007.

7 Za zaslužnoga člana Saveza arhitekata Hrvatske izabran je 1973. Dobitnik je i priznanja Društva Naša djeca (1959.) te izložbe Obitelj i domaćinstvo (1960.).

8 Nagradu „Vladimir Nazor” za životno djelo dodjeljuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske istaknutim umjetnicima koji su svojim stvaralaštvom obilježili vrijeme u kojem su djelovali i kojih je stvaralački put zaokružen, te kojih djela i ostvarenja ostaju trajno dobro Republike Hrvatske. [http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=407]

stručna postignuća dodijeljena su mu priznanja Grada Zagreba (1959.), Saveza arhitekata Hrvatske (1965.), Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba (1967.) i Urbanističkoga saveza Jugoslavije (1973.).⁷ Za cjelokupno životno djelo nagrađen je 2005. godine nagradom „Vladimir Nazor“ na području arhitekture i urbanizma.⁸ Umro je u Zagrebu 2008. godine.

STRUČNI OPUS

PROFESSIONAL WORK

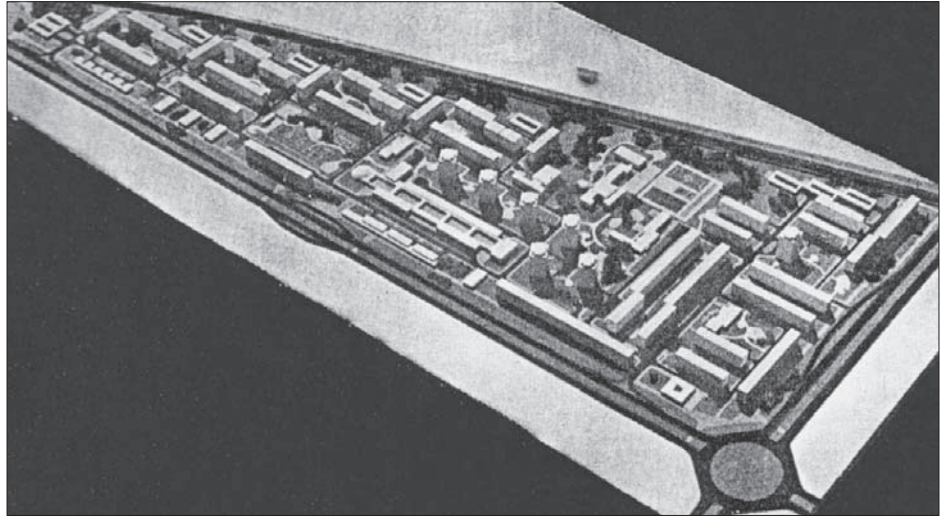
Urbanistička djelatnost primarno je žariste njegova rada, kako stručnog, publicističkog, istraživačko-znanstvenog tako i pedagoškog. Urbanistički projekti obuhvaćaju širok raspon – od urbanističkih studija, planova i programa do detaljnih urbanističkih planova (Popisi 1.-3.). Ostvareni su u sklopu institucija u kojima je djelovao, no i sudjelovanjem na natjecanjima, a dijelom su i provedeni. Inicijalnu želju za bavljenjem i arhitekturom ostvaruje spletom arhitektonskih projekata koji sačinjavaju nerealizirani projekti, nagrađeni natjecajni projekti i pojedine izvedbe, manifestirajući pritom promišljanje prostora do razine detalja (Popis 4.). Profesor Maretić na taj način manifestira nedjeljivost tih dviju komponenata stvaralaštva – arhitekture i urbanizma.

• **Detaljni urbanistički plan naselja Trnsko u Zagrebu** (sa: Z. Kolacio, J. Uhlík, Urbanistički zavod Grada Zagreba, 1960.) – Prvi planski dokument Zagreba nakon Drugoga svjetskog rata (ekvivalent današnjega GUP-a) jest Regulatorna osnova Zagreba (1947.-1953.) Vlade Antolice, kojom je osmišljen razvoj grada na području Trnja do Save, ali koja nije bila usvojena. No u vrijeme zagrebačkoga gradonačelnika Venceslava Holjevca (1952.-1963.) prema procjeni je gradske uprave odlučeno da se grad Zagreb proširi na desnu obalu Save. Na tom pretežito agrarnom području već su bili izgrađeni Brodarski institut (1949.-

⁹ „U vrijeme izrade Urbanističkog plana naselja Trnsko, Zdenko Kolacio je angažirao Krkleca da predloži nazive novih naselja na području cijelog Južnog Zagreba. Predložena su i prihvaćena 24 naziva. Kod toga su najviše korišteni podaci sa starih karata i planova. Nastojalo se da nazivi budu što vjerniji autohtonim toponimima zatečenim na detaljnim kartama, a za naselje koje je trebalo biti u središtu tog prostora Krklec je sam smislio ime – Središće – i to je ime, kako znamo, danas u upotrebi.“ [Navod profesora Maretića u intervjuu: CVETNIC, KLEMENČIĆ, 2008: 17]

¹⁰ Današnje naselje Trokut

¹¹ Produžena Runjaninova zamišljena je od pješačkoga privremenog pothodnika podno željezničke pruge na istočnom uglu 'željeznog trokuta' uza Studentski centar, nadalje tangente uz Fakultet elektrotehnike i računarstva do Ulice Ivana Lucića (tzv. Sveučilišna os), nadalje do planiranog i nikad izvedenog mosta preko Save, zone novoga sportskog područja (recentni natjecaj za nogometni stadion, prvonagrađeno rješenje Hrvoje Njirić), te do istočne tangente Trnskog i dalje prema neurbaniziranoj južnoj periferiji grada Zagreba.

1955., M. Haberle) i Zagrebački velesajam (1956.-1969., B. Rašica i dr.). Te realizacije inicirale su val neplanske izgradnje (koji obilježava područje Trnja) pa je to potaknulo planere na stručnu reakciju, odnosno izradu planske dokumentacije za Južni Zagreb, i to za područja pretežito stambene namjene. Ta inicijalna dva sklopa tehničke kulture, odnosno velesajamski sklop i ispitna stanica Brodarskog instituta, jasno ocrtavaju tezu kako izgradnja zgrada tehničke kulture u rubnim zonama gradskih područja inicira izgradnju i urbanizaciju toga, dotad neatraktivnoga perifernog područja grada.

Jugozapadno od Velesajma, uz današnju Aveniju Dubrovnik, prvotna stambena izgradnja u Južnom Zagrebu (poslije Novom Zagrebu) počela je u sjevernom dijelu naselja Savski gaj 1957. godine, no tek Trnsko, započeto 1960. godine, predstavlja prvo cjelovito izvedeno novozagrebačko naselje⁹, osmišljeno prije izrade Idejnoga urbanističkog rješenja Južnog Zagreba 1962. (u osmišljanju kojega sudjeluje i M. Maretić u sklopu Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba).

Trokutasto područje određuje sa sjevera Avenija Dubrovnik, sa zapada željezničko čvorište¹⁰ odnosno željeznička pruga Zagreb – Sisak (izvedena 1862. kao poveznica austrijske južne željeznice trase Beč – Trst, sa slijepim odvojkom preko Zidanog Mosta – Zagreba do Siska, plovne luke na Savi). Istočnu tangentu naselja, Ul. Trnsko koja danas postoji samo u segmentu od 150 m, planeri nazivaju produžena Runjaninova ulica, prezentirajući time sagledavanje naselja u kontekstu grada. Činjenica je, nažalost, da taj prometni pravac nije do danas realiziran, premda se frekventno koristi u svim svojim krnjim segmentima.¹¹ Park mladenaca između naselja Trnskog i Sigeta perivojni je potez istočnog kraka novozagrebačke Zelene pot-

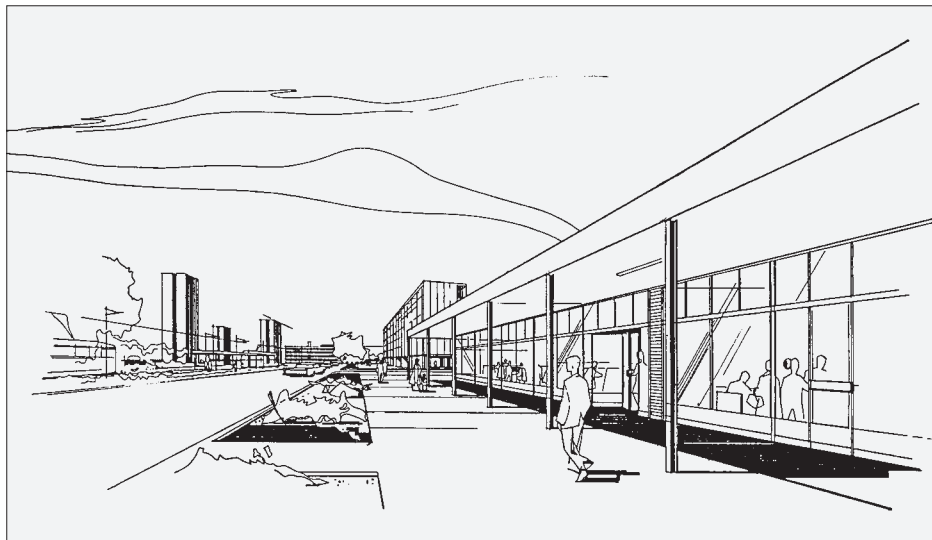
SL. 3. DETALJNI URBANISTIČKI PLAN NASELJA TRNSKO U ZAGREBU (SA: Z. KOLACIO, J. UHLIK, URBANISTIČKI ZAVOD GRADA ZAGREBA, 1960.), FOTOGRAFIJA MAKETE

FIG. 3. TRNSKO DEVELOPMENT IN ZAGREB, DETAILED URBAN PLAN (WITH Z. KOLACIO, J. UHLIK, INSTITUTE OF URBAN PLANNING OF ZAGREB, 1960), SCALE MODEL, PHOTOGRAPH

SL. 4. DETALJNI URBANISTIČKI PLAN NASELJA TRNSKO U ZAGREBU (SA: Z. KOLACIO, J. UHLIK, URBANISTIČKI ZAVOD GRADA ZAGREBA, 1960.), ZRAČNA FOTOGRAFIJA NASELJA TRNSKO (OD MAKETE DO REALIZACIJE)

FIG. 4. TRNSKO DEVELOPMENT IN ZAGREB, DETAILED URBAN PLAN (WITH Z. KOLACIO, J. UHLIK, INSTITUTE OF URBAN PLANNING OF ZAGREB, 1960), AERIAL PHOTO (FROM SCALE MODEL TO REALIZATION)

SL. 5. TRGOVAČKO-UGOSTITELJSKI PODCENTAR TRNSKO U ZAGREBU, PERSPEKTIVA (1962., IZVEDBA)
 FIG. 5. COMMERCIAL CENTER AND CATERING ESTABLISHMENT TRNSKO IN ZAGREB, PERSPECTIVE (1962, REALIZATION)

kove, 'zelene dilatacije', koji u grupi Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba osmišljava M. Maretić u sklopu Idejnoga urbanističkog rješenja Južnog Zagreba, a ujedno je do danas jedan od rijetkih izvedenih perivojnih fragmenata.

„Urbanistička koncepcija cijelog Južnog Zagreba temeljila se na rezultatima evolucije urbanizma u razvijenim zemljama svijeta”, navodi prof. Maretić i nastavlja: „U pogledu razmještaja volumena u prostoru, a volumeni su zgrade, slijedili smo Le Corbusierovo načelo prema kojem je trebalo osigurati što više zraka i zelenila.”¹² Osnovnu dispoziciju naselja za 10.000 stanovnika karakteriziraju pretežito longitudinalne četveroetažne stambene zgrade osnovne ortogonalne dispozicije koje se ritmično izmiču uz parkovne prostore. „Na kompoziciju urbanističkog plana utjecao je ograničeni, zadani i određeni izbor ekonomičnih tipskih projekata stambenih zgrada”, navodi planer-autor Maretić.¹³

U središnjem dijelu naselja visinom i oblikovanjem dominira šest nebodera S. Jelineka i koautora, dispozicije u otklonu od osnovne ortogonalne strukture, kako bi se omogućile otvorene vizure iz stambenih prostora. Oni svojom visinom i ritmičnom strukturom naglašavaju središte naselja sa zajedničkim sadržajima smještenim u istočnoj, odnosno središnjoj zoni naselja. Za razliku od dijelom tipskih projekata stambenih zgrada, zgrade zajedničkih društvenih i trgovačko-ugostiteljskih namjena u središtu naselja obilježavaju antologijska ostvarenja šezdesetih. Sklop opskrbno-trgovačkog centra Trnsko projektira grupa Nikšić-Dragomanović-Šmidihena 1963. godine¹⁴, a pješačka poveznica referira se na pješačku ulicu Lijnbaan (Rotterdam, arh. Jo van den Broek i Jacob B. Bakema, 1953.). Realizaciju nagrađenoga ostvarenja,

Robne kuće NAMA, ostvaruje Aleksandar Dragomanović (1964.-1966.). Sjeverni aneks povezan pješačkim potezom trijema, sjeno-vitom pješačkom ulicom; trgovačko-servisni sklop Opskrbnog centra Trnsko realiziran je prema projektu E. Šmidihena (1967.-1969.).¹⁵ Osnovna škola u Trnskom ostvarena je prema projektu R. Nikšića i E. Šmidihena 1963.-1969. godine, a obilježava je interpolacija atrija i zajedničkog prostora škole unutar osnovnoga dvotratnog sustava. Dječji vrtić izveden je prema projektu arhitekta Borisa Magaša 1975. godine.¹⁶ Na sjeveroistočnom uglu naselja prizemni je paviljon Trgovačko-ugostiteljskog podcentra, s uzdužnim istočnim trijemom orijentiranim prema Parku mladenaca, ostvario Mirko Maretić.

U duhu njemu svojstvene preciznosti, projektno rješenje razrađuje do razine interijera i projekta namještaja. Međutim, jaz između urbanističkih normativa (ostvarenih po uzoru na zapadne standarde) i ekonomske mogućnosti Zagreba ponekad (ili točnije – učestalo) doista je nepremostiv, tako da nisu realizirani, primjerice, kavana i restoran, kao ni društveni dom, a to je umanjilo socijalnu kvalitetu naselja.

Ujedno, prometna nepovezanost s istočnim i zapadnim susjednim zonama naselja Trnsko, smještenog, gotovo 'uklijesteno', između nasipa željezničke pruge i Parka mladenaca s istoka, zapravo je nedostatak današnjega naselja zbog izostanka realizacije segmenta 'produžene Runjaninove'. Nedostatak zelenila obilježavao je naselje neposredno po izgradnji, no realizacija prema hortikulturnom rješenju Mire Halambek-Wenzler oplemenila je ovo najstarije naselje u Novom Zagrebu, danas bogate razrasle vegetacije, što ga čini jednim od najhumanijih novozagrebačkih naselja.¹⁷

¹² „Mi smo pratili što se događa u svijetu, kakav je trend u rekonstrukciji postojećih dijelova grada i razvoju novih dijelova. Bogatije zemlje, naime, prošle su kroz različite etape u razvoju gradova pa su se i kritički odnosile prema pojedinim rješenjima iz njihove prošlosti. Mi smo prihvaćali sve ono što je bilo pozitivno u stručnoj interpretaciji i rješavanju urbanističkih problema, a s ciljem garancije prostorne discipline, pa je takav pristup bio i kada je u pitanju Južni Zagreb.” [Navod profesora Maretića u: CVETNIĆ, KLEMENČIĆ, 2008: 16-17]

¹³ MARETIĆ, 1983.b. Longitudinalne četveroetažne stambene zgrade ostvarene su prema projektu Ive Bartolića, Drage Korbara i Branka Tuckerića. Šest stambenih nebodera ostvareno je prema projektu Slavka Jelineka s M. Lapaine i M. Pagašić [MARETIĆ, 1960:13]. Neboder u sjevernom dijelu naselja Trnskog i Savskog gaja djelo je arhitekta Feldmana.

¹⁴ MAGAS, KISIĆ, 2005: 109

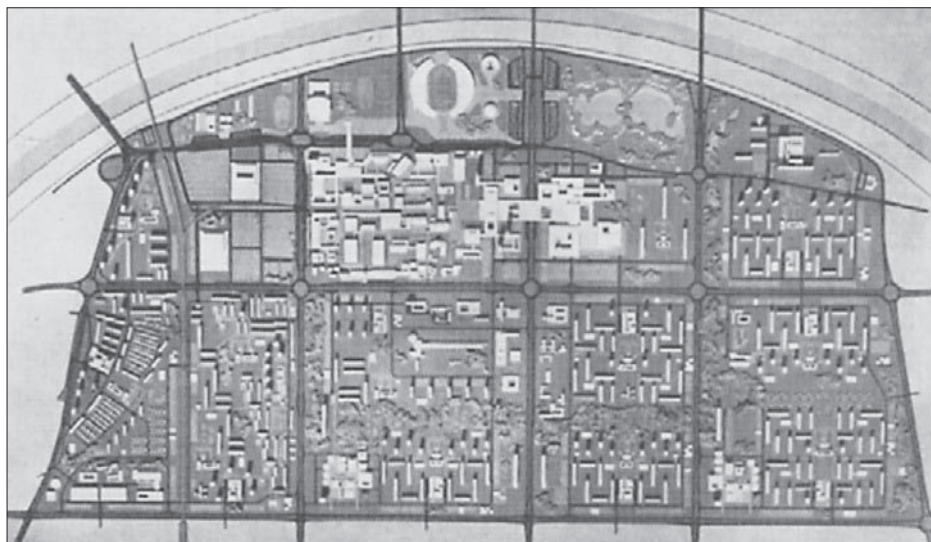
¹⁵ BARIŠIĆ, JEČIĆ, 2000: 219

¹⁶ BARIŠIĆ, 2000.b: 201. Osnovna škola Nikšića i Šmidihena referentna je Nikšićevu ostvarenju škole u Dubravi 1960., odnosno izvedbi srednjoškolskog centra Z. Vrkljana i R. Nikšića u Kutini 1954.-1968. godine. B. Magas 1968. ostvaruje tipski natječajni projekt dječje ustanove, a potom izvodi tipске projekte dječjih vrtića na Knežiji 1975.

• **Idejno urbanističko rješenje Južnog Zagreba** (s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba, 1962.) – Grad Zagreb obilježava tendencija longitudinalnog širenja u smjeru istok-zapad koja je potencirana pozicijom kako prirodnih tako i infrastrukturno-prometnih pravaca. Taj niz gotovo paralelnih poteza smjera istok-zapad strukturiraju sjeverna Medvednica, potezi Ilice, Vlaske i Maksimirske u njenu južnom podnožju, željeznička pruga smjera istok-zapad, trase gradskih prometnica Ulice grada Vukovara i Slavonske avenije, te na jugu rijeka Sava. Toj spontanoj i neracionalnoj tendenciji širenja grada još od 19. stoljeća, na tragu svojih prethodnika – planera, autorska grupa Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba suprotstavlja koncepciju usmjeravanja razvoja grada prema jugu, preko Save¹⁸, „kako bi uspostavili davnu težnju, po kojoj bi se rijeka našla u središtu grada, a ne pored njega”.¹⁹

Izgradnju u Novom Zagrebu inicira realizacija Zagrebačkog velesajma južno od Save, koji se seli s dotadašnje lokacije uz Savsku cestu (sajamski sklop Zagrebački zbor, Haberle-Bauer, 1936.-1939. /djelomično realiziran/ i paviljon proširenja Zagrebačkog velesajma /današnji Tehnički muzej/, M. Haberlea, 1949.). Potom je uslijedila izgradnja Brodarskog instituta uz buduće naselje Siget (M. Haberle, 1949.-1955.), a gradnja stambenih naselja uslijedit će na temelju Idejnoga urbanističkog rješenja Južnog Zagreba, koje ostvaruje M. Maretić s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba²⁰, 1962. godine.

Planirani Južni Zagreb predviđen je za oko 250.000 stanovnika na ukupnoj površini od 2350 ha. Strukturiran je prema prostornoj urbanističkoj koncepciji razvoja grada na četiri stambena područja, na sustavu *cardo-decumanus*, koja čine osnovni prometni koncept. Niz paralelnih prometnica nižeg ranga određuju u osnovi kasetiranu strukturu novozagrebačkog tkiva. *Cardo* je produžetak osi simetrije grada, današnja Ulica Hrvatske brat-

SL. 6. IDEJNO URBANISTIČKO RJEŠENJE JUŽNOG ZAGREBA (S GRUPOM URBANISTIČKOG ZAVODA GRADA ZAGREBA, 1962.)
FIG. 6. PRELIMINARY URBAN PLANNING SOLUTION FOR SOUTH ZAGREB (WITH A TEAM FROM THE INSTITUTE OF URBAN PLANNING OF ZAGREB, 1962)

ske zajednice. Središnja gradska os određena je tangentskom pozicijom zagrebačke katedrale, središnjega gradskog Trga bana Jelčića (nekad sajmišnog prostora u podgrađu dvojnog Zagreba), zapadnim krakom Zelene potkove (Zrinjevac, Strossmayerov i Tomislavov trg), zgradom Glavnoga koldovora te u produžetku Ulicom Hrvatske bratske zajednice i njenim produžetkom južno od središnjega gradskog Mosta slobode Avenijom Venceslava Holjevca.²¹

Decumanus Novog Zagreba jest današnja Avenija grada Dubrovnika koja se u svojim rubnim točkama sustavom rotora veže na pravce zapadnoga Jadranskoga mosta i istočnoga Mosta mladosti, koji formiraju prenosnice preko Save i vežu se na međusobno simetrične trase Savske ceste i Držičeve avenije.

Urbanistički koncept s kasetnom raščlambom prostora omogućio je etapnu izvedbu naselja strukturiranih kroz inicijalne 24 stambene zajednice i 76 stambenih susjedstava. Uz parcijalnu izvedbu Savskoga gaja, prvo cjelovito izvedeno naselje jest Trnsko, kojeg je autor upravo profesor Maretić. Montažni sustav Jugomonta JU-61 i novi oblik rješavanja socijalne izgradnje obilježio je stambenu supstancu Zapruda i Remetinca. Uslijedila je izgradnja Sopota, Utrina, te Sigeta i Travnog. Osamdesete godine 20. stoljeća obilježava realizacija najjužnijih naselja Dugava i Slobostine, te središnjega novozagrebačkog naselja Središće, koje se još postupno izvodi. Takav koncept omogućio je uvjetnu autonomnost stambenih zajednica i etapnu izvedbu koja se jasno čita u arhitekturi slijeda od 1960-ih do danas.

U prostornoj kompoziciji Južnog Zagreba prema planu dominirat će velika 'zelena potkova', kao replika izvorne donjogradske Zelene

i Cvjetnom naselju 1976. Projekt centra Trnskog promišljaju A. Dragomanović, R. Nikšić i E. Šmidih. Naknadno su u Trnskom izvedeni dom zdravlja i sportska dvorana (zapadni aneks osnovne škole početkom 1980-ih).

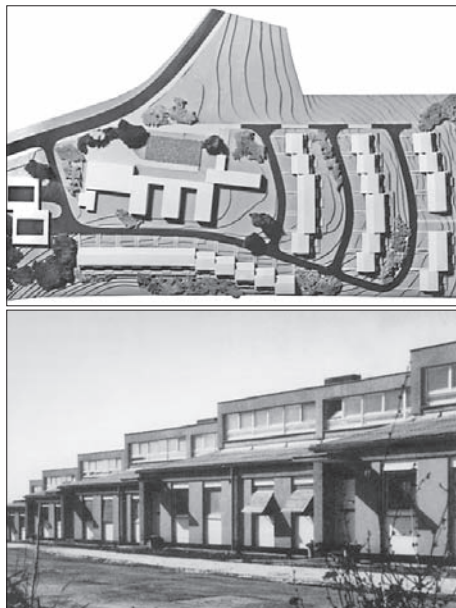
¹⁷ KALLE, 2010: 34

¹⁸ Spontano širenje grada u smjeru istok-zapad duž Ilice i Stare Vlaske iz druge polovice 19. st., gradske vlasti mijenjaju Prvom i Drugom regulatornom osnovom (1865. i 1889.) te iniciranjem izgradnje cijelog nacionalnoga kulturnog i sveučilišnog programa duž Zelene potkove.

¹⁹ MARETIĆ, 1983.b: 13

²⁰ U urbanističkim radovima koji su zapravo rezultat širokoga interdisciplinarnog posla, teško je ustanoviti pojedini autorski doprinos. Stoga realizacija naselja Trnsko zornije ilustrira činjenični doprinos prof. Maretića nego planersko ostvarenje Novog Zagreba, koje je djelo velikoga autorskog tima.

²¹ Ishodište središnjega gradskog komunikacijskog pravca jest Sljeme, a na krajnjem jugu određen je tangentskom zonom Zračne luke Zagreb u Velikoj Gorici.

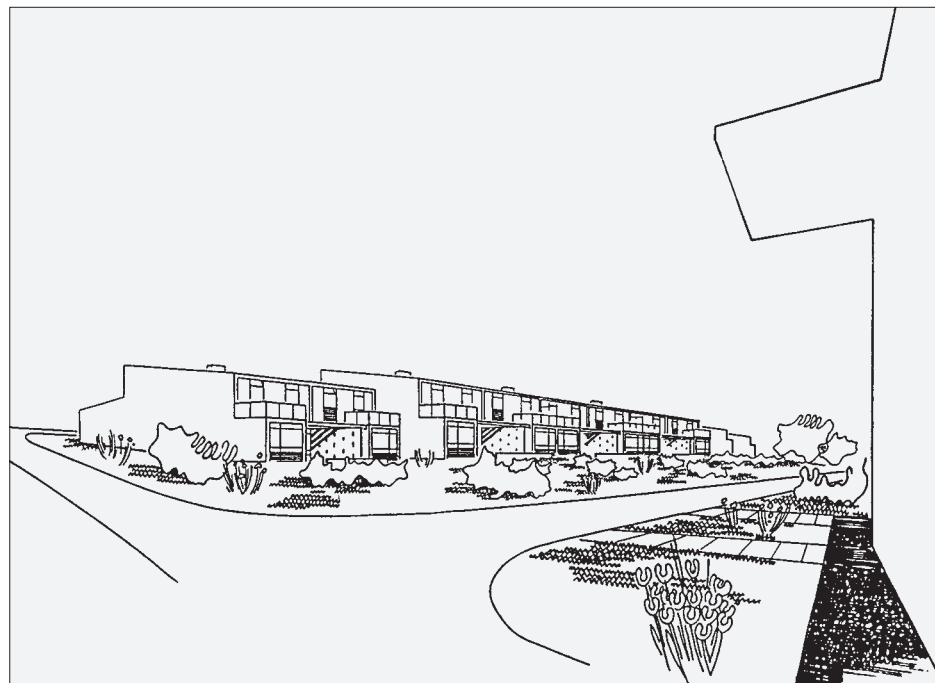

SL. 7. VOCARSKO NASELJE U ZAGREBU (S: V. IVANOVIC, 1961.-1963.), FOTOGRAFIJE MAKETE I IZVORNOG STANJA, TLOCRTI I PRESJEK TIPSKE UGRADENE OBITELJSKE KUĆE U NIZU

FIG. 7. VOCARSKO NASELJE (DEVELOPMENT) IN ZAGREB (WITH V. IVANOVIC, 1961-1963), SCALE MODEL, PHOTO; PLANS AND SECTION OF A STANDARDIZED SINGLE-FAMILY ROW HOUSE

SL. 8. VOCARSKO NASELJE U ZAGREBU (S: V. IVANOVIC, 1961.-1963.), PERSPEKTIVA NIZA

FIG. 8. VOCARSKO NASELJE (DEVELOPMENT) IN ZAGREB (WITH V. IVANOVIC, 1961-1963), ROW HOUSES IN PERSPECTIVE

potkove.²² Nazivana još i 'zelena dilatacija', strukturirana je od kontinuirano nizanih parkova. U današnjoj slici grada, pola stoljeća poslije, realiziran je jedino Park mladenaca u kontaktnoj zoni naselja Trnsko i Siget, na zapadnom kraku novoplanirane, novozagrebačke zelene potkove, te zapadni perivoj uza Zaprude, Park Vjekoslava Majera. Južniji parkovi uz Ulicu Savezne Republike Njemačke postupno se uređuju uz naselja Utrine i Travno. Južni krak potkove određen je velebnim stambeno-poslovnim zgradama stambeno-

-poslovnog Bloka 6 u Travnom (tzv. Mamutiće, 1973.-1976., D. Mirković) i Super Andrije u Sigetu (1969.-1973., M. Carnelutti), ali poput zapadnoga perivojnog kraka 'zelene dilatacije' još čeka svoju artikulaciju.

Uz izgradnju dvaju spomenutih inicijalnih sadržaja Velesajma i Brodarskog instituta, prvotna izgradnja stambene supstance nosila je Novom Zagrebu asocijaciju gradske spavaonice. Recentno razdoblje, po dovršetku izgradnje stambene matrice, pokazuje preobrazbu realizacijom referentnih gradskih ostvarenja²³ kojima se zaokružuje sadržajno i oblikovno planirana matrica te transformira Novi Zagreb, osobito u kontekstu kasnije stambene izgradnje, u poželjno mjesto za stanovanje. Urbanističko osmišljavanje Novog Zagreba ima iznimno značenje i referentnost u općim okvirima domaće urbanistike.

• **Vočarsko naselje u Zagrebu:** detaljni urbanistički plan stambenog naselja na Voćarskoj cesti i izvedba stambenih nizova (s: V. Ivanović, 1961.-1963.) – Analizirajući izgradnju stambenih naselja u Zagrebu 1970. godine u članku u časopisu „Arhitektura”, profesor Maretić navodi: „Prizemni ili jednokatni stambeni niz prava je rijetkost, iako na vrlo ekonomičan način rješava svojstva individualnog stanovanja.”²⁴ Upravo katni niz tema je Voćarskog naselja, koje arhitekti Maretić i Ivanović, uza suradnju Spomenke Maretić, ostvaruju na platou između Voćarske i Vončinine ulice, istočno od Sportsko-rekreacijskog centra na Šalati i sklopa Medicinskog fakulteta.²⁵ Nastojeci pratiti nagib terena, zapadni niz orijentiran je na Vončininu ulicu,

²² Zelena potkova je potez od niza parkova-trgova na kojima je ostvaren cjelokupan nacionalni, kulturni i visokoobrazovni korpus. Tim planerskim potezom, donesenim Drugom regulatornom osnovom grada Zagreba 1887., gradsko tkivo novoplaniranoga Donjega grada strukturirano je interpoliranjem praznine – potezom perivoja trgova – koji se protežu duž osnovne urbane ortogonalne strukture Donjega grada.

²³ Crkva i župni sklop sv. Ivana Evanđelista (A. Uchytíl i R. Waldgoni, 1991.-2009.), Muzej suvremene umjetnosti (I. Francić, 1999.-2003.). Raritno sakralno ostvarenje razdoblja socijalizma jest crkva sv. Križa u Sigetu (M. Salaj i E. Seršić, 1968.-1982.), a u unutrašnjosti 'kasete' Slobostine izveden je i Centar za djecu s posebnim potrebama (R. Tajder, 1980.-1984.). Uz vrhunska ostvarenja I. Vitica i B. Rašice na Zagrebackom velesajmu, inicijalnu izgradnju u Novom Zagrebu predstavlja i Brodarski institut M. Haberelea. Od stambene supstance treba izdvojiti Odakove realizacije stambenih zgrada galerijskog sustava u Slobostini i Dugavama 80-ih godina 20. st. Nadalje, čitav niz sadržaja koji su obogatili program Novog Zagreba jesu: Građevinski školski centar (G. Knežević), poslovna zgrada carine (D. Dražić, E. Smit), Ministarstvo financija (N. Segvić, M. Hrzić), I. i IV. gimnazija (G. Poljanec), bazen u Utrinama (Kostelac), uređenje parka Bundek (Lj. Mišević), Avenue Mall, Stambeno-poslovni centar Bundek (B. Medic, P. Puljić).

²⁴ MARETIĆ, 1970: 57

²⁵ Do realizacije Voćarskog naselja 1961.-1964. na toj je lokaciji osmišljeno više projekata koji su sadržajno i funkcionalno odražavali promišljanje platoa istočno i zapadno od Vončinine ulice kao jednu cjelinu. Vec tridesetih godina Zvonimir Vrkljan projektira za tu lokaciju Studentski dom za studente medicine. Z. Tišina i Z. Turina u svome prvonagrađenom projektu za Sveučilišne klinike 1940. na toj lokaciji

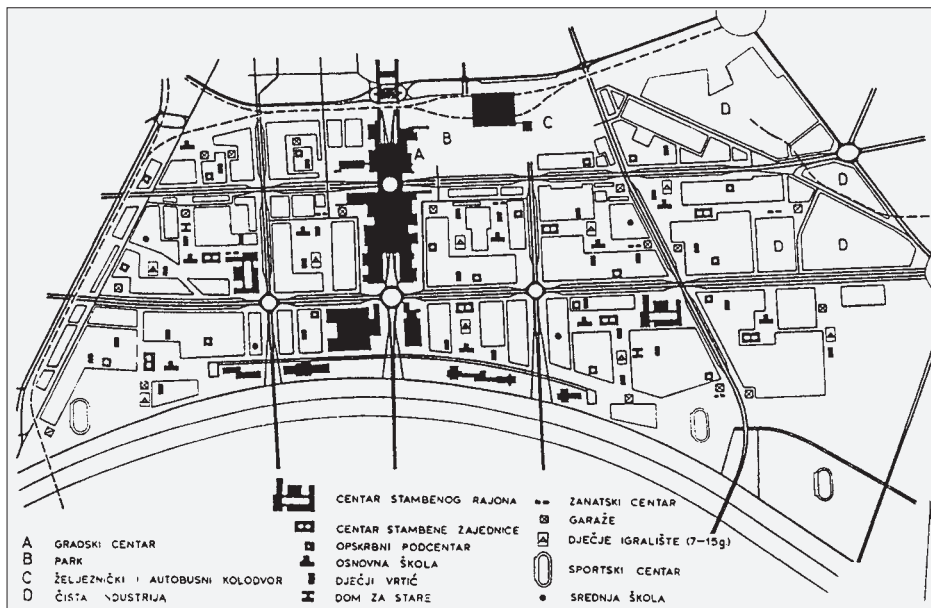
dok južnu cjelinu čine tri paralelna poteza konkavne tlocrtne strukture.²⁶ Sklop obilježava ritmično izmicanje stambenih jedinica, kako u tlocrtnom gabaritu tako i po visini, čime je potencirana ritmičnost cijele strukture. Stambena jedinica oplemenjena je prostorom predvrta i vrta te je račlanjena u polunivoima. Ulazna zona s kuhinjom i blagovanicom polurazinama je povezana s nižim dnevnim prostorom, odnosno višim spavaćim dijelom. Denivelirani dvostrešni krov blagog nagiba omogućuje kvalitetno prirodno osvijetljenje internih prostora (katnog hala i kupaonice) putem zone nadsvijetla, koja ujedno artikulira eksterijer u zoni denivelacije dvostrešnog krova. Ovaj izuzetno kvalitetan sklop stambenih nizova²⁷ ostvaren je izvan frekventnih komunikacijskih zona i stoga izmiče percepciji stručne javnosti. Cjelovitosti tog izuzetno kvalitetnog ostvarenja pridonosi perivojno uređenje s travnjacima te niskim i visokim nasadima, kao i okućnicama bez ograde, koje oplemenjuje naselje. Mirni ambijent zapadnih vrta omogućuje strmi pad terena, a s juga dječje igralište. Promišljajući Vočarsko naselje, kako na razini urbanističke dispozicije tako i arhitekture, projektanti manifestiraju nedjeljivost tih dvaju slojeva stručnog stvaralaštva.

• **Idejno urbanističko rješenje Trnja** (voditelj, s grupom Urbanističkog zavoda Grada Zagreba, 1965.) – Trnje, područje najvećih kontrasta u gradu koje je i do današnjih dana zadržalo svoj periferni karakter, a za koje je zbog pozicije u središnjemu gradskom području predviđena namjena novoga gradskog

predviđaju prateće sadržaje klinika Medicinskog fakulteta (koje nisu bile predviđene natjecajnim programom), povezuju mostovnom vezom preko Vovčine oba gradilišta (VUKADIN-DORONJGA, 2012: 61-62, 232-239). Ujedno, sjeverno od realiziranoga Vočarskog naselja, izgradnju studentskih domova s restoranom predviđa i M. Maretić 1975. u Urbanističko-arhitektonskoj studiji znanstveno-nastavnih institucija na Salati u Zagrebu (s: N. Segvić; koordinator prostornog plana: B. Milić), a i u Prostornom planu sjeverne grupacije Sveučilišta u Zagrebu (s: B. Milić; konzultant: N. Segvić, B. Radimir). Usku fizičku i sadržajnu vezu platoa istočno i zapadno od Vovčine potkrepljuje i činjenica da su prvi stanari Vočarskog naselja bili upravo profesori Medicinskog fakulteta, ali i drugih visokoobrazovnih institucija.

26 U sjevernoj zoni ostvarene su garaže pa je naselje u znatnoj mjeri oslobođeno automobilske prometa. Planirana škola nije izvedena, već je uz ranije realiziran društveni dom izveden dječji vrtić. [MLINAR, HORVAT, 2008: 112-113]

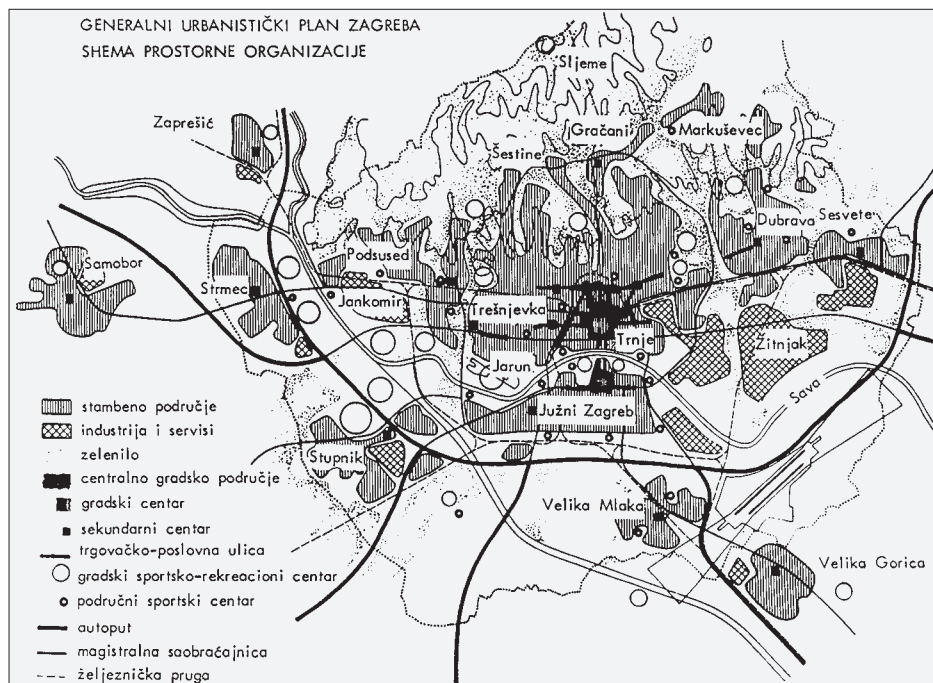
27 U Hrvatskoj je malo realiziranih primjera tipologije stambenog niza. Iz međuratnog razdoblja valja istaknuti realizaciju stambenog naselja Prve hrvatske štedionice na Tresnjevci (ostvarenu prema urbanističkoj zamisli Z. Strizica), nadalje na Volovčici, Željezničarskoj koloniji u Maksimiru, ili tijekom rata pratećih stambenih zgrada Zavoda za proizvodnju lijekova u Kalinovici pokraj Samobora (Zoja Dumengjić). Nakon Drugoga svjetskog rata rijetka su ova ostvarenja: realizacije atrijjskog niza u Sigetu (A. M. Jelincić Semencić), katnog niza u Utrinama (A. M. Jelincić Semencić), u Trstiku (N. Brbora i Z. Marohnić), u Samoboru (T. Odak). Iz programa POS-a treba istaknuti nagrađivanu zgradu u Krapinskim Toplicama koja kombinira tipologiju stambenog niza i galerijskog sustava višestambene zgrade (I. Letilović, M. Vlahović) ili, primjerice, stambeni niz N. Škarica u Đurđevcu.

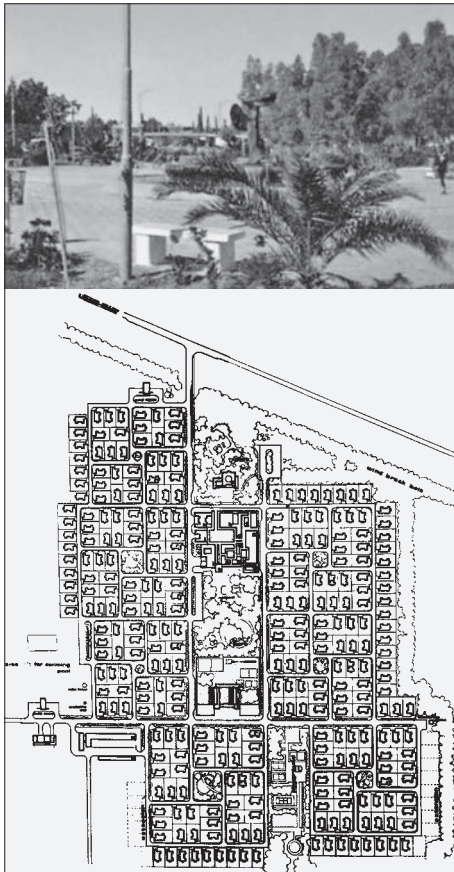

centra, predstavlja i u 21. stoljeću težak problem za rekonstrukciju. Regulaciju područja Trnja promišljaju međunarodni stručnjaci u sklopu jednoga od triju međunarodnih natjecaja za Zagreb 1930./31., natjecaju za novu Regulatornu osnovu grada Zagreba. Na temelju nagrađenih radova, što je tadašnjim propozicijama za natjecaje bilo moguće, arhitekti Vlado Antolić i Josip Seissel u sklopu Gradskega građevnog ureda Zagreba izrađuju novu Regulatornu osnovu grada Zagreba, koju zaključuju 1938. godine, prvoga plana

SL 9. IDEJNO URBANISTIČKO RJEŠENJE TRNJA (VODITELJ, S GRUPOM URBANISTIČKOG ZAVODA GRADA ZAGREBA, 1965.)
FIG. 9. PRELIMINARY URBAN PLANNING SOLUTION FOR TRNJE (PROJECT MANAGER, WITH A TEAM FROM THE INSTITUTE OF URBAN PLANNING OF ZAGREB, 1965)

SL 10. GENERALNI URBANISTIČKI PLAN ZAGREBA (S GRUPOM URBANISTIČKOG ZAVODA GRADA ZAGREBA, 1971.)
FIG. 10. MASTER PLAN OF ZAGREB (WITH A TEAM FROM THE INSTITUTE OF URBAN PLANNING OF ZAGREB, 1971)

SL. 11. URBANISTIČKO RJEŠENJE STAMBENOG NASELJA WADI TANEZZOFT U LIBIJI (1977.)

FIG. 11. URBAN PLANNING SOLUTION FOR WADI TANEZZOFT HOUSING DEVELOPMENT IN LIBYA (1977)

Zagreba koncipiranog na osnovi funkcionalističkih načela, koji je tek rudimentalno proveden zbog početka Drugoga svjetskog rata.²⁸

Urbanisti Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba, pristupajući projektiranju Idejnoga urbanističkog rješenja Trnja 1965. godine, svjesni su područja Trnja kao najvećih kontrasta u gradu – respektabilnih modernih ostvarenja naspram neplanski izvedene supstance. Prostornom organizacijom autorski tim afirmira središnju gradsku os za novi gradski centar, industriju pozicioniraju uz Radničku cestu u istočnoj zoni Trnja, na tragu još Lenucijeva promišljanja iz 1907. godine, dok osnovnu supstancu Trnja dijele unutar ortogonalnog rastera na ‘kasete’, područja koja u većem mjerilu strukturiraju produžena donjogradska Runjaninova ulica i njoj simetrična istočna gradska prometnica. Struktura planiranog prostora jasno odražava potvrdu kontinuiteta i autorske ‘dosljednosti’ stajališta koje se očituje prema Trnju i Savi. Središnju gradsku os autori nazivaju Gradski centar u Trnju²⁹ pa ga „...po svom značaju, iščitavaju i afirmiraju u koncepciju rasta grada na jug do Save i preko nje. Obostrano se u centru nižu visoki i niski volumeni, stvarajući vizuelni kontakt u dubinu okolnog prostora, te formirajući ugodne intimne i humane ambijente...”³⁰ Ujedno, ta su promišljanja preteča daljnjih planiranja središnje osi grada i širenja grada koje će profesor Maretić ostvariti 1981. godine s grupom urbanista Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.³¹

• **Urbanističko rješenje stambenog naselja Wadi Tanezzoft u Libiji (1977.)** – Stručnost hrvatskih arhitekata oplemenila je izgradnju ne samo drugih, poglavito istočnih republika Jugoslavije nakon Drugoga svjetskog rata³², već potom i izvan Jugoslavije³³, uglavnom dalekih zemalja Trećeg svijeta u sklopu Pokreta nesvrstanih, koji je predvodio Tito uz Nehrua i Nasera. „Libijska je vlada u okviru svoje akcije ‘Zelena pustinja’ povjerila Elektroprojektu Zagreb istraživačko bušenje bunara na 3 lokacije u centralnim dijelovima Libijske pustije. Planovi predviđaju nakon bušenja bunara stvoriti uvjete za poljoprivrednu eksploataciju, kao i stvaranje čitavih naselja individualnih poljoprivrednika. Arhitektonskom studiju povjereno je projektiranje svih triju naselja, od stambenih zgrada, javnih objekata do pratećih sadržaja i infrastrukture.”³⁴ Za stambeno naselje Wadi Tanezzoft urbanističko je rješenje profesor Maretić ostvario na temelju projekta tipske obiteljske kuće arhitekta Žarka Vinceka, glavnog projektanta Arhitektonskoga studija. Suradnju na urbanističkoj dionici ostvaruju supruga Spomenka Maretić³⁵ i arhitekt Srećko Pegan. Pitanja koja su se otvarala bila su: kakvo naselje ostvariti, koji su inspirativni, polazišni elementi za projektiranje naselja u pustinji, u krajoliku koji ne obilježava nista drugo doli dine i jako

sunce? Konačno rješenje planeri su temeljili na temi industrijskoga grada Tonija Garniera.³⁶ Zamisao industrijskoga grada Cité Industrielle (1901.-1904.) obilježava precizno razdvajanje gradskih funkcija, podjelu na rezidencijalna područja, parkove i zonu rekreacije itd., a najveća je važnost da se zamisao racionalnog projekta može primijeniti na raznim lokacijama i u bilo kojem mjerilu. Tu temu arhitekt Maretić reinterpretira na ovoj pustinjskoj lokaciji. Jasna ortogonalna struktura

²⁸ Arhitekt Antolić poratnih godina ostvaruje Regulatornu osnovu grada Zagreb 1947.-1953., u kojoj na temelju CIAM-ovskih načela osmišljava širenje grada prema jugu, na prostoru Trnja do Save, na koja zbog tehničkih razloga nije bila usvojena. V. Antolić nakon neusvajanja osnove, od 1953. do umirovljenja 1965., radi kao savjetnik Ujedinjenih naroda za urbanizam i organizira urbanističke službe u Burmi, Indoneziji i Maleziji. Sjevernim područjem Trnja dominiraju, prema njegovu nerealiziranu planu, četiri nebodera koji se okomito nižu duž središnjeg poteza Ulice grada Vukovara. Tu temu reinterpretirao je Studio UP 2004. natjecajnim radom Zagrebforum – Buzin Crossroads.

Pozicija današnje Ulice grada Vukovara trasirana je koncem 1930-ih, a prva je izgradnja realizacija Proizvodne škole (I. Zemljak, 1938., danas zgrada MUP-a) i Ženske realne gimnazije sestara milosrdnica (Z. Vrkljan, 1937.-1939.). Vrkljanova zgrada, danas u primarnoj funkciji Pedagoške gimnazije i akademije, postavom longitudinalnog korpusa južne orijentacije učionica (a ignorirajući zapadni otklon Savske ceste) inicira dispoziciju korpusa uz Vukovarsku nakon Drugoga svjetskog rata – od prve izvedene poslovne zgrade uz Ulicu grada Vukovara (N. Segvić, 1946.-1948.), preko višestambenih zgrada D. Galica, B. Rašice, S. Fabrisa, N. Segvića i niza drugih, do primjerice, Gradske vijećnice K. Ostrogovića (I. etapa, 1955.-1957.), koje su bile realizirane prije ovoga osmišljavanja Idejnoga urbanističkog rješenja Trnja 1965. godine.

²⁹ Urbanist Mirko Maretić promišljanjem Trnja i središnjega gradskog prostora bavi se već 1957. godine, stvarajući Idejnu urbanističku studiju za novi gradski centar i mikrorajon Trnje u Zagrebu (s: N. Korica, R. Mišević, B. Petrović, F. Wenzler).

³⁰ MARETIĆ, 1983.b

³¹ 1981. Urbanistička studija centralnoga gradskog prostora Zagreba (s: D. Boltar, T. Jukić, S. Jurković, M. Kollenz, D. Boltar-Landau, N. Lipovac, B. Milčić, M. Obad Šćitaroci)

³² Nakon Drugoga svjetskog rata realizacije u drugim republikama ostvaruju: Vlado Antolić, Drago Ibler, Slavko Löwy i Egon Steinmann u Makedoniji; Zvonimir Vrkljan i Zoja Dumengjić u Crnoj Gori; Juraj Neidhardt, Ivo Geršić, Boris Magaš i Edo Smidihen u Bosni i Hercegovini, te, konačno, kapitalne realizacije glavnoga grada Beograda u Srbiji (Vladimir Potočnjak, Dragica Perak, Zlatko Neumann, Antun Ulrich, Lavoslav Horvat, Mladen Kauzlaric, Kazimir Ostrogović). Takav doprinos pokazatelj je respektabilnosti zagrebačke škole arhitekture na području bivše Jugoslavije.

³³ Ernest Weissmann djeluje u sklopu UN-a, Zdenko Strizić u Njemačkoj i Australiji. U zemljama Trećeg svijeta zamjetan je urbanistički doprinos Vladimira Antolića te projektantski doprinos arhitekata Žarka Vinceka, Mile Polletti-Kopescić, Vesne Matijević, Branka Petrovića, Radovana Miševića i drugih.

³⁴ *** 1977: 228

³⁵ Spomenka Maretić, dipl.ing.arh. (Zagreb, 1929. – Zagreb, 2009.). Diplomirala je 1953. na Arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Radila je u Građevnom poduzeću Zagorje u Varaždinu, a od 1955. u Arhitektonskom studiju [AS] u Zagrebu. Sudjelovala je na brojnim natjecanjima i surađivala na realizacijama arhitekta Žarka Vinceka, u sklopu Arhitektonskoga studija, te brojnih projekata supruga Mirka Maretića. Vedre naravi, samozatajna, izuzetno vrijedna, kako u struci tako i u privatnom životu, bila je značajna potpora u privatnom i profesionalnom životu profesora Mirka Maretića. Obitelj Maretić

osnovnoga stambenog susjedstva strukturirana je oko manjeg parka. Uniformnost rigidne ortogonalne strukture ostvarena je variranjem veličine i gabarita unutar ortogonalnog rastera. Sedam takvih stambenih susjedstava nize se uz osnovni uzdužni javni potez naselja, dijelom tangentno izmaknut. Centralni prostor naselja formiran je duž središnjih s džamijom i parkom – centar, park, škola i dječje igralište.³⁷ Od toga su džamija, dom kulture i škola projektirani specifično za

tu lokaciju, dok su za druge građevine preuzeti projekti ostvareni za Mahmussu u Libiji od strane Arhitektonskog studija.³⁸ Naselje Waddi Tanezsoft razlikuje se od prijašnjih naselja po tome što je ono zamisljeno kao poduzeće koje zapošljava radnu snagu, a nije zbroj individualnih vlasnika. Ujedno je, u odnosu na njih, ojačalo središnje naselje³⁹, a to je prepoznatljiv doprinos urbanista M. Maretica.⁴⁰

• **Prostorni plan sjeverne grupacije Sveučilišta u Zagrebu** (s: B. Milic; konzultant: N. Segvić, B. Radimir, 1975.) – Prema programu razvoja Sveučilišta sjeverna grupacija fakulteta obuhvaća Medicinski fakultet na Šalati i niz fakulteta na sjevernijem području od Horvatovca do Mihaljevca, koji obuhvaćaju grupaciju procesno-kemijskih znanosti (Kemijsko-tehnološki i Biotehnološki odjel Tehnološkog fakulteta), Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta, Instituta Ruđer Bošković te Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. Konfiguraciju terena karakterizira manja visoravan i tri uske doline⁴¹, a prostorna cjelina okrnjena je i rascjepkana stambenom izgradnjom toga podslijemskog područja. „U projekciji prostornog razvoja nije se stoga mogla postići puna homogenost kompleksa znanstveno-nastavnih ustanova u smislu ‘campusa’, nego se one formiraju kao tri više-manje odvojene grupe. No nastojalo se u granicama optimalnih mogućnosti uspostaviti prostorni i funkcionalni kontinuitet čitave grupacije. To je postignuto u prvom redu povezivanjem cijelog kompleksa internim sustavom komunikacija, naročito pješackih, koje se protežu duž zelenih pojaseva disponiranih u smjeru sjever-jug”⁴², navode profesori Milic i Maretic.⁴³

• **Urbanistička studija centralnoga gradskog prostora Zagreba** (s: D. Boltar, T. Jukić, S. Jurković, M. Kollenz, D. Landau-Boltar, N. Lipovac, B. Milic, M. Obad Šćitaroci, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1981.) – Djelujući u sklopu autorskog tima Katedre za urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, M. Maretic sudjeluje u osmišljavanju centralnoga gradskog prostora ostvarivši Urbanističku studiju 2.⁴⁴ Promišljajući os simetrije grada, u sklopu centralnoga gradskog prostora Zagreba, ova autorska grupa teži ostvariti kontinuitet reprezentativne središnje osi grada od Zrinjevca do sjeverne tangente Save. Zgrada Glavnoga kolodvora autora Ferenza Pfaffa ishodište je kompozicije. Poveznicu prostora uzduž simetrale grada autori ostvaruju objedinjujući upušteni parter između dva trakta Ulice hrvatske bratske zajednice, tzv. Trnjanski parterni perivoj, s upuštenim perivojem na Trgu kralja Tomislava. Taj tzv. niski parter gotovo je iste kote kao već izvedeni pothodnik kod Glavnoga kolodvora, uz koji se proteže i trasa novoplanirane tramvajске linije do Save, čime bi se potencirala

s kćeri Minjom živjela je u obiteljskoj kući na Pantovčaku 140 u Zagrebu.

36 Navod prof. dr.sc. Pegana, 2013.

37 MARETIC, 1983.b

38 *** 1977: 237

39 *** 1977: 237. Uz te daleke lokacije, na afričkom kontinentu u Alziru, M. Maretic je osmislio i urbanističko rješenje termalnog lječilišta Grghur Amam. [MARETIC, 1983.b]

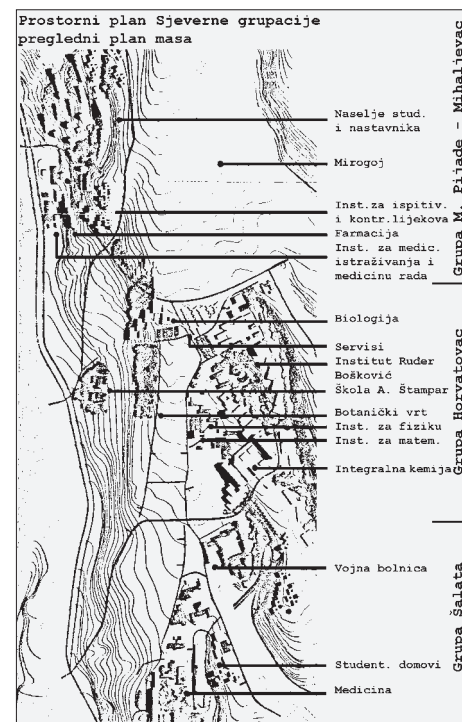
40 Gradski centar tema je koja zaokuplja M. Maretica tijekom cijeloga njegova stvaralaštva.

41 MARETIC, 1983.b

42 MILIC, MARETIC, 1977: 139-140

43 Prof. Maretic ostvaruje 1975. Urbanističko-arhitektonsku studiju znanstveno-nastavnih institucija na Šalati u Zagrebu (s: prof. dr. N. Segvić; koordinator prostornog plana prof. dr. B. Milic) i 1980. Urbanističke uvjete izgradnje Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu (autori arhitektonskog projekta: M. Cankovic, A.-M. Babic-Poljanec, G. Poljanec). Do danas od Prirodoslovno-matematičkog fakulteta izvedene su dvije zgrade na Bijeničkoj cesti (M. Cankovic, 1988.-2000.), u kojima djeluju Matematički, Fizički i Mikrobiološki odjel. Istočno, u dolini uz Horvatovac, izvedena je zgrada za Biološki i Kemijski odjel (M. Cankovic). Arhitekti B. Koruznjak i G. Domic projektiraju nerealizirane projekte za PMF – Odjele biologije, geologije i geografije i zajedničkih sadržaja (2006.), kao i nadogradnju Odjela fizike (2006.), te rekonstrukciju i dogradnju Geofizike (2005.). Isti projektni dvojac, B. Koruznjak i G. Domic, realizira nadogradnju Matematičkog odjela (2008.-2013.). Premda je 1997. proveden natječaj za Farmaceutsko-biokemijski fakultet, a prvu su nagradu dobili Radnan i Vrbaneč, on nije realiziran. Botanički zavod Farmaceutskog fakulteta u Alagovićevoj 43 / Schrottovoj 39 realiziran je 1955.-1956. (Z. Vrkljan, R. Nikšić, P. Kusan). Novi Botanički vrt planiran je na Mlinovima. Konacno, profesori Maretic i Milic 1986. ostvaruju Provedbeni urbanistički plan područja znanstvenih i znanstveno-nastavnih ustanova Sveučilišta u Zagrebu na Bijeničkoj cesti i Horvatovcu u Zagrebu. I dalje su vrlo aktualna promišljanja Sjeverne grupacije Sveučilišta u Zagrebu, a o njima posljednjih godina skrbi prorektor za prostorna pitanja Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr.sc. Bojan Baletic.

44 Godine 1981. započeo je rad na izradi varijantnih rješenja Studije centralnoga gradskog prostora Zagreba na području Trnja i Novog Zagreba, te probalja Save – od Željeznickog mosta do Mosta mladosti, na temelju odluke nadležnih tijela skupština općina Trnje i Novi Zagreb te posredstvom Zavoda za izgradnju grada i u organizaciji Društva arhitekata Zagreba. Izrada Studija povjerena je eminentnim institucijama koje se bave urbanističkom djelatnošću – Arhitektonskom fakultetu, Urbanističkom institutu i Urbanističkom zavodu Grada Zagreba, a svaka sudjeluje s po dvije autorske grupe. Urbanistički institut (autori Studije 1: R. i Lj. Mišević, I. Petani, M. Turnsek, B. Ancic, te autori Studije 4: Z. Čidić, I. Sojat, V. Uhljak, D. Vrcan). Arhitektonski fakultet (autori Studije 2: D. Boltar, T. Jukić, S. Jurković, M. Kollenz, D. Landau-Boltar, N. Lipovac, M. Maretic, B. Milic, M. Obad Šćitaroci, te autori Studije 6: B. Kincl i N. Segvić). Urbanistički zavod Grada Zagreba (autori Studije 3: R. Delalle, B. Doklešćić, N. Gamulin, I. Tepes, B. Budisavljević, R. Mišević, H. Jamnicki, te autori Studije 5: M. Hrzić, Z. Krznarić, D. Mance, V. Neidhardt). [MOHOROVIĆ, 1984: 5-24]

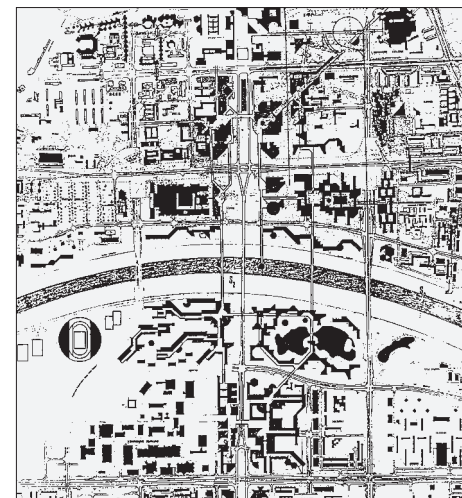

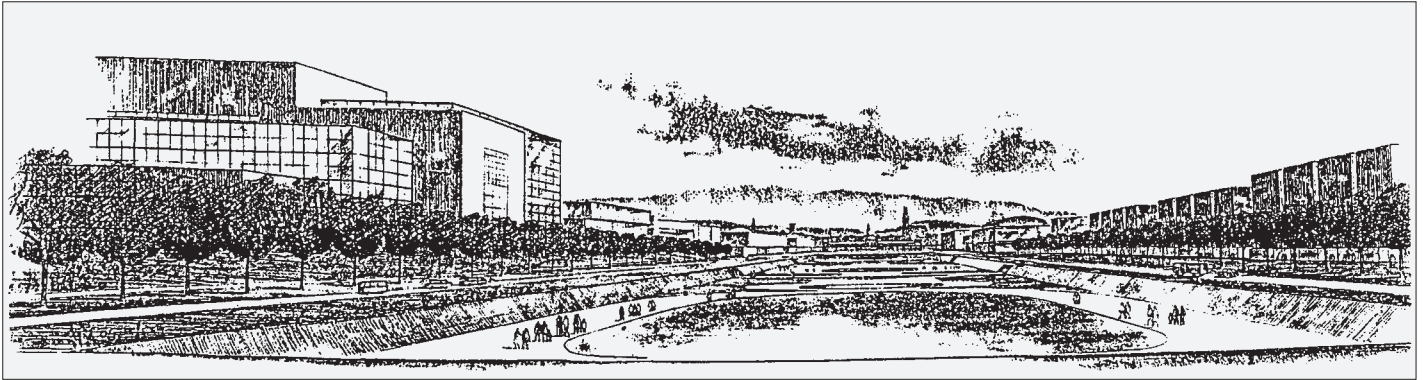
SL 12. PROSTORNI PLAN SJEVERNE GRUPACIJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU (S: B. MILIC, 1975.)

FIG. 12. PHYSICAL PLAN OF THE UNIVERSITY BUILDINGS IN ZAGREB, NORTH (WITH B. MILIC, 1975)

SL 13. URBANISTIČKA STUDIJA CENTRALNOGA GRADSKOG PROSTORA ZAGREBA (S: D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIC, M. OBAD ŠĆITAROCI, ARHITEKTONSKI FAKULTET, 1981.)

FIG. 13. URBAN PLANNING ANALYSIS OF CENTRAL ZAGREB (WITH D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIC, M. OBAD ŠĆITAROCI, FACULTY OF ARCHITECTURE, 1981)

SL. 14. URBANISTIČKA STUDIJA CENTRALNOGA GRADSKOG PROSTORA ZAGREBA (S: D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIĆ, M. OBAD ŠČITAROCI, ARHITEKTONSKI FAKULTET, 1981.), PERSPEKTIVA DIJELA GRADSKOG CENTRA U TRNJU

FIG. 14. URBAN PLANNING ANALYSIS OF CENTRAL ZAGREB (WITH D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIĆ, M. OBAD ŠČITAROCI, FACULTY OF ARCHITECTURE, 1981), PART OF THE PLANNED CENTRAL AREA OF TRNJE, PERSPECTIVE

frekvencija te upuštene, dominantno pješačke zone.⁴⁵ Sto se tiče prostora uza Savu, autorska grupa ga je „usprkos prijedlozima iz GUP-a, ostavila u svom postojećem koritu bez hidroelektrana. Obalni prostor ostao je uređeni parkovni prostor, kao dio centralnog rekreacijskog područja vezan na društvene i kulturne sadržaje na njegovom obodu”.⁴⁶ Konceptiju Studije 2 ujedno obilježava realnost polazišta⁴⁷ i racionalnost ciljeva, imajući u vidu realitet materijalnih prilika Zagreba za takvim velikim zahvatom.

LIKOVNOST

VISUAL QUALITY

Stručnoj javnosti, međutim, izmiče izuzetna likovnost profesora Maretica koja je posebice došla do izražaja u natječajnim radovima (Popisi 3. i 4.). Ovaj je talent razvio školovanjem na Likovnoj školi u Splitu, a poslije i na Arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta. Po završetku srednjoškolskog obrazovanja izlaze prvi put svoje radove na Majskoj izložbi ULUH-a za Dalmaciju u Splitu 1946. godine. U kontekstu njegova djela, a brojne neobjavljene crteže i plastike pozornost skreće prof. dr. Pegan.⁴⁸ Izuzetni prostorni prikazi obilježavaju njegove vlastite projektne i natječajne radove, ali i crteže koje je ostvarivao za svoje kolege arhitekte, primjerice za Žarka Vinceka (voditelja glasovitoga Arhitektonskog studija) i profesora Nevena Šegvića.⁴⁹ Naravno, i njihove zajedničke autorske radove, nagrađene natječajne radove, obilježava vješta ruka prof. Maretica, primjerice, perspektive prvonagrađenoga natječajnog rada Spomen-doma u Splitu, koji 1973. ostvaruje ravnopravno s jakim autorskim osobnostima – arhitektima Slavkom Delfinom, Nevenom Šegvićem i Žarkom Vincekom.

OBJAVLJENI STRUČNI I ZNAJSTVENI RADovi

PUBLISHED PAPERS

Prof. dr.sc. Maretić objavio je četrdesetak stručnih i znanstvenih radova iz područja ur-

banizma [popis u prilogu]. Od 1955. godine objavljuje radove u stručnim časopisima: zagrebačkoj „Arhitekturi” i časopisu „Čovjek i prostor” te beogradskom časopisu „Arhitektura-urbanizam”. Sudjeluje na kongresima u zemlji i inozemstvu, ponajprije s radovima na području urbanizma [popis u prilogu: Bibliografija]. Godine 1996. objavio je knjigu „Gradski centri” koja je odobrena kao sveučilišni udžbenik, a u kojoj sintetizira svoj znanstveni rad na magisteriju i disertaciji te u brojnim objavljenim znanstvenim člancima⁵⁰, kao i brojna druga iskustva na području konkretnih urbanističko-arhitektonskih realizacija (primjerice, urbanističko rješenje zagrebačkog naselja Trnsko). Značajan je njegov

⁴⁵ Diferenciranje pješačkog od ostalog prometa zamjetno je i na projektnom promišljanju rješenja Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski (M. Haberle, M. Jurković i T. Dvořák, Trg S. Radica 4 / Ulica grada Vukovara, 1958.-1973.), te Gradske vijećnice (K. Ostrogović, Trg S. Radica 1 / Ulica grada Vukovara, 1955.-1960.), kojih su ulazi izvorno zamišljeni na etaži prvoga kata. U to je vrijeme još postojao pješački nathodnik iznad željezničke pruge koji je povezivao organski povijesni tok Petrinjske ulice s Trnjanskom cestom koja je vodila prema Savi, a kojeg je kontinuitet presječen izgradnjom trase Ugarskih željeznica koncem 19. st., koja je povezivala u integralnom tijeku Budimpeštu preko Zagreba s Rijekom kao jadranskom lukom Ugarske.

⁴⁶ JURKOVIĆ, 2012.

⁴⁷ Sukladno provedenim studijama isplativosti, izdizanje ili upuštanje željezničke pruge podliježe iznimnim materijalnim troškovima. Ujedno, autori nastoje zatečenu izgradnju na Trnju maksimalno integrirati u novoplaniranu zonu. [MOHOROVIĆ, 1984: 10-12]

⁴⁸ PEGAN, 2009: 430

⁴⁹ Za Žarka Vinceka ostvaruje perspektive osnovne škole u Daruvaru, a taj eksterijer i interijer obilježava decentna linearna grafika (perspektive su reproducirane u: MARETIĆ, 1983.b). Za prof. dr.sc. Nevena Šegvića ostvario je perspektive projekata za CK KPJ u Novom Beogradu (1947., tzv 'stecak'), Preparandije u Zagrebu (1953.) i Koncertne dvorane u Zagrebu (1960.). Bile su to, kako navodi profesor Maretić, perspektive golemog formata, a prof. Šegvić je isticao da on ne crta s perom, već da ima sjene, da grafika radi, s puno tonova i sjena, što mu je ležalo [Profesor Maretić, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.]. Potonje perspektive reproducirane su u: UCHYTIĆ, ŠTULHOFER, 2007.

⁵⁰ Iz zaključka znanstvenog članka prof. Maretica: „Istraživanje centara zagrebačkih naselja Trnskog i Zapruđa, utemeljeno na proučavanju dokumentacije, na opazanju i anketi, dalo je rezultate, koji pokazuju da je centar Zapruđa po mnogočemu kvalitetniji od centra Trnskog. Ti rezultati

doprinos metodologiji planiranja gradskih centara, poglavito onih u novim naseljima, pri čemu je težište interesa na prostornom razmještanju, funkcijama i elementima kompozicije centara.⁵¹ Pišući i objavljujući radove u stručnoj periodici znatno je pridonio afirmaciji i promišljanju urbanističke struke. A među širom javnosti njegov je doprinos popularizaciji struke najizraženiji nakon umirovljenja, prigodom 50. obljetnice novozaagrebackog naselja Trnsko koje je urbanistički osmislio⁵² i kojeg je bio „glavni koordinator, posebno planer i kompozitor”.⁵³

Sprežući svoja razmišljanja – svoje planerske djelatnosti, promišljanja arhitekture, izdavačke i znanstveno-istraživačke djelatnosti – profesor Maretić ističe: „U traženju ravnoteže između utilitarnog, humanog i estetskog potrebno je stvarati nove životne kvalitete, nove strukture i ambijente, prihvatljive za suvremenog čovjeka. Potrebno je formirati novo shvaćanje o oblikovanju prostora i ambijenta, o stambenoj kulturi i o visokom stambenom standardu. ...Težina da se stvori duhovna i materijalna klima za čovjeka u novom ambijentu. Stambena arhitektura usko je povezana ne samo s fizičkim nego i sa psihičkim potrebama čovjeka. Urbanistička koncepcija stambenog naselja treba obuhvatiti, osim funkcije i oblikovanja, također i sociološku i etičku komponentu stanovanja, a u skladu sa financijskim i tehničkim moguć-

moći biti korisni u planiranju i projektiranju centra gradskog naselja, pogotovo pri određivanju optimalne lokacije i površine takvog centra, kapaciteta parkirališta i dimenzija pješačke ulice u njemu te pri izboru sadržaja u njemu.” [MARETIĆ, 1996.a: 44]

51 KARAC, 1996: 281-282

52 Prilikom proslave 50. obljetnice Trnskog njegovi su stanovnici osnovali i svojevrsni digitalni 'zavičajni muzej' naselja na internetskoj stranici www.trnsko.net. Istražili su arhive nadležnih institucija, obiteljske albume, intervjuirali referentne osobe, a među njima i tada još jedinog živućeg urbanista Mirka Maretića. U Muzeju grada Zagreba tom je prigodom postavljena izložba o Trnskom: *Pola stoljeća Trnskog – priča jedne generacije*, prema koncepciji izložbe Kristiana Strukića, 26.5.2010.-14.9.2010.; ujedno je objavljen Katalog izložbe: Strukić, Kristian: *Pola stoljeća Trnskog – priča jedne generacije*, Muzej grada Zagreba, 2010.

53 Navod arh. Uhljika, suradnika gradonačelnika Holjevca, prema: Profesor Maretić, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.

54 MARETIĆ, 1970: 59

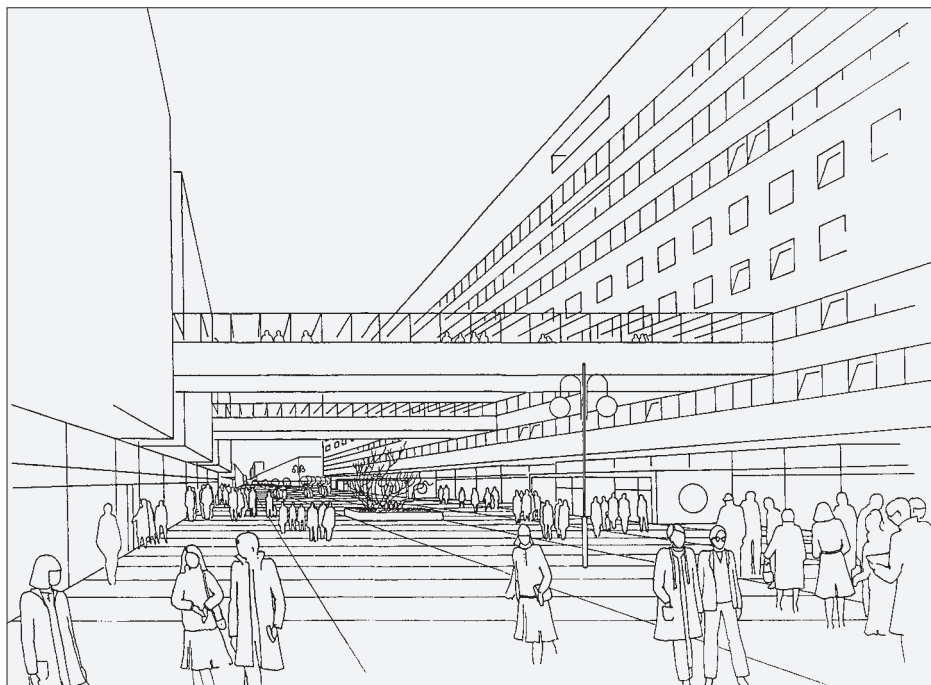
55 MARETIĆ, 1983.a

56 BARIŠIĆ, 2000: 182

57 MARETIĆ, 1983.a; Profesor Maretić, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.; BARIŠIĆ, 2000.a: 182

58 Profesor Maretić, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.; BARIŠIĆ, 2000.a: 182

59 Nositelj je kolegija na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu: *Osnove urbanizma (1985.-1988.)*, *Urbanističko planiranje I, II (1979.-1996.)*, *Urbanističko planiranje III, IV (1981.-1996.)*, *Integralni rad (1981.-1996.)*, *Osnove urbanističkog i graditeljskog zakonodavstva (1987.-1996.)*, *Diplomski rad (1988.-1996.)*, te na Studiju više sprema: *Urbanističko zakonodavstvo (1981.-1996.)*, *Osnove komunalne tehnike (1991.)* [BARIŠIĆ, ARBUTINA,

nostima vremena. Stvorena je logika funkcije, konstrukcije i novih materijala. Čovjek i njegov obiteljski život treba da ostanu mjerilo svega. Svaki detaljni urbanistički plan ili tlocrt stana trebao bi da izražava ideju životne filozofije. Progres je nepotpun ako ne izražava filozofiju i humanizam.”⁵⁴

PEDAGOŠKI RAD

TEACHING

Pedagošku djelatnost, odnosno rad sa studentima, počinje još tijekom studija. Naime, još kao student Arhitektonskog odjela Tehničkog fakulteta bio je demonstrator profesora Jurja Denzlera⁵⁵ na kolegiju Povijest i oblici arhitekture⁵⁶, profesora Nevena Šegvića na kolegiju Arhitektonske kompozicije i prof. Josipa Seissela na urbanističkim kolegijima.⁵⁷ Upravo ta rano stečena iskustva reflektirat će se kako u njegovu stvaralačkom radu tako i tijekom kasnijega pedagoškog rada. Tijekom zaposlenja u Urbanističkom zavodu grada Zagreba, gdje djeluje kao planer, projektant i voditelj Odjela za urbanističko projektiranje 1958.-1968., ujedno je honorarni asistent na Katedri za urbanizam, „gdje smo (uz R. Miševića i V. Ivanovića, op.a.) deset godina savjesno i marljivo radili u tome zaduženju pružajući svoje znanje, strpljivost, obazrivost sa pedagoškom upornošću. Pružali smo sva svoja znanja i iskustva studentima kroz tih deset godina”.⁵⁸ Konačno, na Arhitektonskom fakultetu zapošljava se u nastavnom zvanju predavača 1972. godine.⁵⁹ Umirovljen je 1996. godine u statusu redovitog profesora, zva-

SL. 15. URBANISTIČKA STUDIJA CENTRALNOGA GRADSKOG PROSTORA ZAGREBA (S: D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIĆ, M. OBAD ŠCITAROCI, ARHITEKTONSKI FAKULTET, 1981.), PERSPEKTIVA PJEŠAČKE ULICE U CENTRU JUŽNOG ZAGREBA
FIG. 15. URBAN PLANNING ANALYSIS OF CENTRAL ZAGREB (WITH D. BOLTAR, T. JUKIĆ, S. JURKOVIĆ, M. KOLLENZ, D. LANDAU-BOLTAR, N. LIPOVAC, B. MILIĆ, M. OBAD ŠCITAROCI, FACULTY OF ARCHITECTURE, 1981), PERSPECTIVE IN THE CENTRAL AREA OF SOUTH ZAGREB, PERSPECTIVE

SL. 16. NASLOVNICA SVEUČILIŠNOG UDŽBENIKA *GRADSKI CENTRI*, 1996.

FIG. 16. COVER PAGE OF THE UNIVERSITY TEXTBOOK *CITY CENTERS*, 1996

nju koje je stekao nakon obrane disertacije. Ujedno, 1996. godine objavljuje sveučilišni udžbenik „Gradski centri” u kojem sintetizira svoja dugogodišnja stručna iskustva na tome području⁶⁰, kao i znanstvena istraživanja ostvarena u sklopu magistarskog rada i doktorske disertacije, te potom i analitičkih znanstvenih članaka.⁶¹ „U dvadeset pet godina provedenih na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu poučavao je urbanizmu generacije budućih arhitekata. I nakon odlaska u mirovinu, sve dok mu je zdravlje dopuštalo, ostao je aktivan u nastavi posljediplomskih studija”, navodi prof. dr.sc. Srećko Pegan.⁶² Unatoč svojoj iznimnoj pedantnosti, gotovo rigidnoj točnosti, dopuštao je studentima da ‘sanjaju’, istražuju u svojim studentskim rješenjima i izvan konvencionalnih postulata, ističe prof. dr.sc. Nenad Lipovac.⁶³ Na području poslijediplomske nastave na matičnom Fakultetu voditelj je poslijediplomskog studija „Graditeljsko naslijeđe” 1989.-1993., a predavao je kolegij „Prostorno planiranje i urbanizam turističkih predjela” 1981.-1992. u sklopu poslijediplomskog studija „Arhitektura u turizmu i slobodnom vremenu”.

U znak priznanja za doprinos prof. dr.sc. Mirka Maretića djelovanju Katedre za urbanizam, prostorno planiranje i pejsažnu arhitekturu Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, studentska nagrada za postignuti izvrstan uspjeh na kolegiju Planiranje grada, odnosno za najbolje prijedloge urbanističkog rješenja gradskog poteza, nosi ime profesora Mirka Maretića.⁶⁴

ZAKLJUČAK

CONCLUSION

Djelovanje profesora dr.sc. Mirka Maretića obuhvaća drugu polovicu 20. stoljeća (1954.-1996.). Već zarana, od demonstrature kod prof. Seissela i prvog zaposlenja 1954. godine u Urbanističkom institutu NR Hrvatske, usmjerava se njegova profilacija prema urbanizmu, primarnom području njegova rada u kojem ce ostaviti neizbrisiv trag kroz nekoliko komplementarnih slojeva kompleksne arhitektonsko-urbanističke struke. Bogat stručni opus broji više od šezdeset urbanističkih planova, u kojima se bavi problematikom zagrebačkog centra i novih dijelova grada, do promišljanja urbanizma manjih gradova (Sešvete, Ozalj, Novska). Urbanistička promišljanja nadograđuje arhitektonskim projektima i izvedbama, ističuci time nedjeljivost tih dviju komponenata stvaralaštva. Pedantan i odgovoran, propitkuje svoje stručno znanje i usavršava se inozemnim specijalizacijama, stručnim putovanjima i sudjelovanjima na kongresima, nadograđujući tako svoje profesionalno znanje novim iskustvenim spozna-

jama. Po povratku iznosi svoje spoznaje i promišljanja splotom objavljenih tekstova, integrirajući ih i u svoj profesionalni, a potom i pedagoški rad.

Sudjelovanjem na složenim arhitektonsko-urbanističkim projektnim zadacima, on promišlja kompleksne projektne teme. Primjerice, na natječaju za Spomen-dom u Splitu (prvonađeni natječajni projekt koji ostvaruje u koautorstvu sa: S. Delfin, N. Segvić, Ž. Vinček) promišlja rješenje kao dio novog centra Splita, koji okuplja sportske, kulturne, trgovačke, ugostiteljske, društvene i poslovne funkcije, a rješenje je, kako navodi, inspirirano antičkom idejom *cardo-decumanus*.⁶⁵ Autorski tim, dakle, rješenje promišlja od povijesnih i urbanih komponenata, prostorne koncepcije do arhitekture. Može li se uopće kvalitetno rješenje drukčije sagledati? Ne, govore i antologijska djela moderne i suvremene arhitekture. I premda se pojedinci razvijaju, profiliraju fokus svoga djelovanja na području urbanizma, arhitekture, odnosno drugih komponenata struke, antologijska djela arhitekture osmišljena su upravo cjelovito.

Upravo tu tezu elaborira profesor Maretić i svojim najznačajnijim ostvarenjima – zagrebačkim naseljima Trnsko (1960.-1969.) i Voćarsko naselje (1961.-1963.). I premda su realizirana u različitim zonama grada, različitog mjerila i tipologija stambenih zgrada, za različitu socijalnu strukturu stanovništva, profesor Maretić ih promišlja od cjelovita urbanističkog rješenja do arhitektonskog projekta⁶⁶, zorno predočujući integralno promišljanje savjesnog i dosljednog planera i projektanta. Promišljanje prostora za profesora Maretića razlikuje se samo u mjerilu.

Ujedno, tema koja se neizbježno veže za ime profesora Maretića jesu „multifunkcionalna

2000: 203]. Ujedno je bio voditelj i terenskih nastava: Istra i Kvarner, Slovenija, Nizozemska, Dubrovnik i Budva, Makedonija, Split i Makarska, te Egipat, kao i niza građevinskih praksa na zagrebačkim naseljima u izgradnji. AF-PA

⁶⁰ Objavljivanje sveučilišnog udžbenika u jesen života kada sveučilišni profesori nakon pedagoške djelatnosti svoj kapacitet preusmjeravaju u sintetiziranje sveučilišnog udžbenika u kojem sažimaju svoje bogato pedagoško i istraživačko iskustvo. Nakon umirovljenja objavljeni su sveučilišni udžbenici prof. dr.sc. Brune Milica pod naslovom i podnaslovima: *Razvoj grada kroz stoljeća I. – Prapovijest – Antika* (1990.); *Srednji vijek* (1995.) i *Novo doba* (2000.); sve u izdanju Školske knjige, Zagreb, te akademika Borisa Magasa: *Arhitektura, pristup arhitektonskom djelu* (2012., Zagreb, Školska knjiga).

⁶¹ MARETIĆ, 1993.; MARETIĆ, 1996.a

⁶² PEGAN, 2009: 430

⁶³ LIPOVAC, 2013.

⁶⁴ Kolegij Planiranje grada, koordinatorski kolegij prof. dr.sc. Jesenka Horvata, u VI. semestru ima ključno edukativno značenje u primjeni planerskih i projektantskih znanja iz tematike višestambenog naselja i arhitekture, a navedeno je u pohvalnicama koje se dodjeljuju od 2013.

⁶⁵ MARETIĆ, 1983.b

istraživanja u domeni gradskih centara. U tom pogledu i magistarski, a napose doktorski rad predstavljaju vrhunska znanstvena dostignuća koja su bitno obogatila našu urbanističku teoriju i praksu”, navode profesori Milić, Marinović-Uzelac i Rogić.⁶⁷ Promišljanje gradskih centara i centara naselja, svojevrsnih dnevnih boravaka stambenih cjelina, jest tema koja je i obilježila njegov cjelokupni stručni opus. Na tome području ostvaruje i svoj izraženi publicistički i znanstveni doprinos. I u zaključnim godinama svoje profesionalne karijere preispituje tu temu analitičkim člancima, ne libeci se kritički osvrnuti na neke elemente svojih rješenja⁶⁸, koristeći pritom intuitivna promišljanja tematike, analitičke formule i grafike, te anketna ispitivanja.

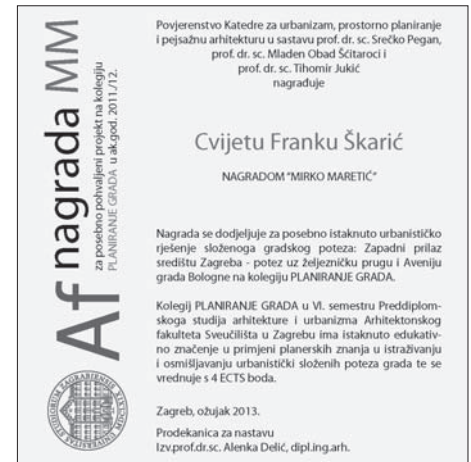
Profesora MARETIĆA od konca 1950-ih zaokuplja i tematika dječjih igrališta te planiranja rekreacijsko-sportskih površina.⁶⁹ Specijalizirano usavršavanje na temi planiranja sportskih površina ostvario je u Švedskoj (1965.) i na „modernim tehnikama urbanizma” u Francuskoj (1971.). Ostvario je veći broj takvih stručnih projekata i tekstova, uz izrazit doprinos na tome području u mentorstvima studentskim radovima te specifične tematike.⁷⁰

Nadograđujući svoja prostorna promišljanja, on ih ne zadržava samo na planu ili izvedbi. O njima živo govori i piše, afirmirajući i problematizirajući pisanom riječju struku. Ovaj bogati publicistički opus – usmjeren ponajprije stručnim casopisima, zagrebackim „Čovjeku i prostoru” i „Arhitekturi”, te beogradskom „Arhitektura-urbanizam” – proširuje i nadograđuje sudjelovanjima na znanstvenim i stručnim skupovima, kao i brojnim enciklopedijskim bilješkama. Konačno, teoretsko-stručno promišljanje struke i istraživačkog rada kulminirat će u formi znanstvenih radova; magistarskog rada i disertacije obranjenih na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta

u Zagrebu, posvećenih problematici gradskih centara. Ta tematika zaokuplja ga i u stručnom radu – promišljajući središnje prostore Zagreba u nekoliko navrata, ali i one novoplaniranih naselja. Upravo spoj bavljenja tematikom gradskih centara – kako sa stručnog, urbanističkog i arhitektonskog, tako i znanstvenoistraživačkog aspekta – čini ga respektabilnim autorom sveučilišnog udžbenika „Gradski centri”, koji objavljuje neposredno prije umirovljenja, zaključivši time sveučilišnu karijeru na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu. Gotovo četvrt stoljeća prenosio je svoje bogato iskustvo planera s nizom referenca u vidu urbanističkih i prostornih realizacija, generalnih i provedbenih planova te urbanističkih studija. „U svom sustavnom i preciznom djelovanju na zadacima Katedre za urbanizam na dodiplomskom i poslijediplomskom studiju inzistirao je svojstvenom upornošću na ovladavanju urbanističkim tehnikama, inovativnom i kontekstualnom pristupu, a posebno socijalnoj dimenziji i etici prostornog planiranja.”⁷¹

Sagledavajući svoje profesionalno iskustvo, profesor MARETIĆ u jesen svoga života, u intervjuu kolegi dr.sc. Jesenku Horvatu, naglašava: „Ja mislim, tvrdim ili osjećam da arhitekt u svojoj djelatnosti treba se angažirati ili znati i urbanističko planiranje, a treba raditi i na arhitektonskom projektiranju. Treba znati i moći, kako mu se ukaže prilika, znati i realizirati arhitektonski projekt, a treba sudjelovati u javnom životu, posebno u stručnim aktivnostima. Treba s vremena na vrijeme, a prema sklonostima ili aktualnostima, održati po koje stručno ili stručno-znanstveno predavanje. Treba se afirmirati i na arhitektonskim i na arhitektonsko-urbanističkim natjecanjima. Treba znati pisati, jer arhitekt dolazi u situacije da treba znati pisati (bilo stručne članke, bilo znanstveno-stručne članke u stručnim ili znanstveno-stručnim publikacijama objavljivati). Treba znati govoriti, jer dolazi u situaciju da tumači svoj plan ili projekt, da ga brani, da ga objašnjava, a naročito ako se angažira ponekad i na predavanjima.”⁷²

Malo je pojedinaca u okrilju naše struke koji iznimno predano i dosljedno uspijevaju graditi četiri divergentna, ali komplementarna sloja urbanističko-arhitektonske djelatnosti; stručno urbanističko i arhitektonsko djelo, publicistički opus te znanstveni i pedagoški rad. Upravo takav integralni opus ostvario je prof. dr.sc. MARETIĆ na temelju izuzetne predanosti svome radu, analitičnosti i senzibilitetu, te iznimnoj pedantnosti i upornosti, značajno pridonijevši ponajprije razvoju urbanizma tijekom druge polovice 20. stoljeća u Hrvatskoj. Stoga je upravo cjelokupno djelo prof. dr. Mirka MARETIĆA prepoznato i okrunjeno najvišom državnom nagradom za kulturu i umjetnost – nagradom „Vladimir Nazor” za životno djelo 2005. godine.

SL. 17. STUDENTSKA NAGRADA MIRKO MARETIĆ ZA POSTIGNUTI IZVRSTAN USPJEH STUDENTA NA KOLEGIJU PLANIRANJE GRADA ARHITEKTONSKOG FAKULTETA
FIG. 17. MIRKO MARETIĆ STUDENT AWARD FOR EXCELLENCE IN CITY PLANNING COURSE, FACULTY OF ARCHITECTURE

66 Tipska stambena kuća u nizu u Vocarskom naselju, odnosno sjeveroistočni Trgovačko-ugostiteljski podcentar u Trnskom.

67 Izvjestaj komisije u sastavu: prof. dr. Bruno Milić, prof. dr. Ante Marinović-Uzelac i prof. dr. Veljko Rogić, na prijavu prof. dr. Mirka MARETIĆA povodom raspisa natjecaja u zvanje redovitog profesora za područje arhitektura i urbanizam na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 11.6.1987. [AF-PA]

68 Analizirajući centre Trnskog i Zapruđa, na temelju stanovništva, anketa konstatira da su stanovnici centrom naselja u Zapruđu zadovoljniji od centra u Trnskom.

69 1959. Programaska mreža dječjih igrališta i sportsko-rekreacijskih površina u Zagrebu (s: V. Ivanović, B. Tukač); 1955. DUP fiskalnog parka u Kutini (s: F. Wenzler); 1961. Plan prostornog i hortikulturnog uređenja izletista Pleterc kod Čazme (s: A. Rotkvić); 1969. Urb.-arh. rješenje rekreacijskog centra Šmidhen u Samoboru (s: M. Ivanović, S. MARETIĆ, Z. Smolej – otkup); 1971. DUP sportskog centra Remetinec u Zagrebu; 1975. Gradski centri i sportsko-rekreacijske površine u GUP-u Osijeka (stručna suradnja).

70 Profesor MARETIĆ, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.

71 ŠESTAN, 2006.

72 Profesor MARETIĆ, intervju dr.sc. J. Horvatu, 2007.

POPIS 1. URBANISTIČKE STUDIJE, PLANOVI I PROGRAMI

1954. Idejna studija urbanističkog plana Ozlja
 1956. Idejna studija urbanističkog plana Kutine
 1957. Idejna urbanistička studija za novi gradski centar i mikrorajon Trnje u Zagrebu (s: N. Korica, R. Mišević, B. Petrović, F. Wenzler)
 1959. Idejna studija urbanističkog plana Novske
 1959. Programska mreža dječjih igrališta i sportsko-rekreacijskih površina u Zagrebu (s: V. Ivanović, B. Tukac)
 1962. Idejno urbanističko rješenje Južnog Zagreba (s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1963. Urbanistički program Grada Zagreba (s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1965. Idejno urbanističko rješenje Trnja (voditelj, s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1971. Generalni urbanistički plan Zagreba (s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1972. Program za sekundarni centar „Saline” u Puli
 1975. Urbanističko-arhitektonska studija znanstveno-nastavnih institucija na Salati u Zagrebu (s: N. Segvić; koordinator prostornog plana B. Milić)
 1975. Prostorni plan sjeverne grupacije Sveučilišta u Zagrebu (s: B. Milić; konzultanti: N. Segvić, B. Radimir)
 1975. Urbanistički plan Sesveta (sa suradnicima)
 1975. Gradski centri i sportsko-rekreacijske površine u Generalnom urbanističkom planu Osijeka (stručna suradnja)
 1977. Sadržaj i nacrt normativa za prostorni razmještaj, veličine i funkcije gradskih centara u urbanističkom planiranju, za Savezno izvršno vijeće – Savjet za čovjekovu sredinu i prostorno uređenje
 1981. Urbanistička studija centralnoga gradskog prostora Zagreba (s: D. Boltar, T. Jukić, S. Jurković, M. Kollenz, D. Boltar-Landau, N. Lipovac, B. Milić, M. Obad Šćitaroci)
- POPIS 2. DETALJNI URBANISTIČKI PLANOVI**
1953. Idejna regulacijska osnova Gornjeg Šehera, Banja Luka, Bosna i Hercegovina (s: V. Ivanović)
 1955. Detaljni urbanistički plan stambenog naselja u Bosanskom Brodu, Bosna i Hercegovina
 1955. Detaljni urbanistički plan centra Kutine
 1955. Detaljni urbanistički plan fiskulturnog parka u Kutini (s: F. Wenzler)
 1955. Detaljni urbanistički plan stambenog naselja u Kutini
 1955. Detaljni urbanistički plan grupe stambenih zgrada u Ozlju
 1956. Detaljni urbanistički plan centra Vukovara (s: R. Mišević)
 1958. Detaljni urbanistički plan naselja Sopot-Gajnice u Zagrebu (s: V. Ivanović, G. Knežević, J. Uhlík)
 1960. Detaljni urbanistički plan naselja Trnsko u Zagrebu (sa: Z. Kolacio, J. Uhlík)
 1961. Plan prostornog i hortikulturnog uređenja izletista Pleterc kod Cazme (s: A. Rotkvić)
 1961.-63. Detaljni urbanistički plan stambenog naselja na Vocarskoj cesti u Zagrebu (s: V. Ivanović)
 1965. Detaljni urbanistički plan kasete Ledine u Trnju u Zagrebu
 1967. Detaljni urbanistički plan stambenog područja Bukovac-Remete u Zagrebu (voditelj, s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1967. Detaljni urbanistički plan Vrbik-Trokut, varijanta 1 (s: M. Kunc)
 1968. Detaljni urbanistički plan stambenog naselja Trnovica u Zagrebu (voditelj, sa: Z. Čidić)
 1969. Urbanističko rješenje termalnog lječilišta Grgur Amam u Alžiru

1969. Detaljni urbanistički plan Šarengadska ulica – Savska cesta u Zagrebu (voditelj u početnoj fazi, s grupom Urbanističkoga zavoda Grada Zagreba)
 1969. Urbanistički uvjeti za izgradnju zgrade Direkcije za Savu i dr., Zagreb
 1971. Detaljni urbanistički plan sportskog centra Remetinec u Zagrebu
 1972. Urbanističko rješenje okoliša Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
 1973. Detaljni urbanistički plan centra Zagreba (član radne grupe u Urbanističkom zavodu Grada Zagreba)
 1973. Urbanistički uvjeti za izgradnju stambenih tornjeva u Sesvetama
 1973. Urbanistički uvjeti za izgradnju Pravnog fakulteta u Zagrebu
 1973. Urbanistički uvjeti za izgradnju stambenih zgrada na području Sjeverne Luke u Sesvetama
 1975. Urbanistički uvjeti za izgradnju Instituta za ekonomiku i organizaciju poljoprivrede u Zagrebu (autori arh. projekta: B. Radimir, H. Auf-Franic, L. Pleština)
 1977. Urbanističko rješenje stambenog naselja Wadi Tanezzoft u Libiji
 1978. Komparativna analiza lokacija za izgradnju nove zgrade Muzičke akademije u Zagrebu (s: B. Kincl)
 1978. Urbanističko rješenje dijela trnjanskoga gradskog centra u Zagrebu
 1979. Uvjeti uređenja oko spomenika na Petrovoj gori (autor spomenika: V. Bakic; autor arh. projekta: B. Serbetic)
 1980. Urbanistički uvjeti za izgradnju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu (autori arh. projekta: I. Juras i E. Špirić)
 1980. Urbanistički uvjeti izgradnje Prirodoslovnomatematičkog fakulteta u Zagrebu (autori arh. projekta: M. Čanković, A.-M. Babić-Poljanec, G. Poljanec)
 1981. Urbanistički uvjeti izgradnje Centra za bolesti srca i krvnih žila u Zagrebu (s: B. Kincl, M. Vodička)
 1986. Provedbeni urbanistički plan područja znanstvenih i znanstveno-nastavnih ustanova Sveučilišta u Zagrebu na Bijenickoj cesti i Horvatovcu, Zagreb (s: B. Milić)
 1987. Urbanističko-tehnička dokumentacija za utvrđivanje uvjeta uređenja površine Tkalčićeve ulice u Zagrebu (s: M. Begović, D. Boltar-Landau, N. Lipovac)

POPIS 3. URBANISTIČKI NATJEČAJI

1955. Urbanističko-arhitektonska rješenja Trga D. Tucovića u Beogradu, Srbija (s: V. Ivanović, N. Korica, R. Mišević – otkup)
 1956. Urbanistički plan Slavanskog Broda (s: B. Petrović, B. Vasiljević – otkup)
 1958. Urbanističko rješenje Spomen-parka Jajinci pokraj Beograda, Srbija (s: R. Mišević, I. Kozarić – otkup)
 1966. Urbanističko rješenje centra Zadra (s: V. Ivanović, G. Knežević, Z. Kolacio, J. Uhlík – I. nagrada na užem natječaju)
 1967. Urbanističko-arhitektonsko rješenje centra Bjelovara (s: A. Popović, D. Vrcan – I. nagrada na užem natječaju)
 1967. Urbanističko rješenje centra Espoo u Helsinkiju, Finska (s: R. Mišević)
 1968. Urbanističko rješenje centra Kutine (s: K. Rubatic, M. Velemir)
 1969. Urbanističko-arhitektonsko rješenje rekreacijskog centra Šmidhen u Samoboru (s: M. Ivanović, S. Maretić, Z. Smolej – otkup)
 1970. Urbanističko rješenje središnjeg prostora centra grada Zagreba (s: D. i D. Bradić, I. Juras, R. Mišević – otkup)

POPIS 4. ARHITEKTONSKI PROJEKTI I NATJEČAJI

1953. Dom likovnih umjetnika u Zagrebu
 1954. Stambena zgrada u nizu u Varazdinu
 1954. Vodoomeksivac kotlovnice tvornice Varteks u Varazdinu
 1955. Obiteljska kuća u Kumrovcu – izvedba
 1955. Stambena zgrada u Kutini
 1956. Adaptacija stambene zgrade u Šibeniku
 1956. Stambeni blok u Vukovaru (s: R. Mišević)
 1956. Adaptacija dječjeg odmarališta u Crikvenici
 1956. Kotarski zavod za zdravstveno osiguranje u Sisku (s: V. Ivanović) – izvedba
 1956. Hotel u Ogulinu (s: R. Mišević – I. nagrada na užem natječaju)
 1956. Kotarski odjel unutrašnjih poslova u Zagrebu (sa: Ž. Vinček – otkup)
 1957. Obiteljska kuća s atelijerom u Zagrebu
 1957. Hotel u Ogulinu (s: R. Mišević)
 1957. Televizijski toranj na Sljemenu pokraj Zagreba (s: R. Mišević, V. Steinmann – otkup)
 1959. Mliječni restoran u Zagrebu (sa: Ž. Vinček) – izvedba
 1960. Cestarnica, Zagreb (s: G. Knežević)
 1960. Robna kuća i kinematograf u Zagrebu (s: M. Begović, V. Ivanović, G. Knežević – II. nagrada)
 1961. Obiteljska kuća na Horvatovcu u Zagrebu – izvedba
 1961.-63. Stambeni nizovi na Vocarskoj cesti u Zagrebu (s: V. Ivanović) – izvedba
 1961. Zgrada pravosuđa u Zagrebu (s: V. Ivanović – II. nagrada)
 1962. Trgovacko-ugostiteljski podcentar stambenog naselja Trnsko u Zagrebu – izvedba
 1962. Interijer s namještajem za restoran u stambenom naselju Trnsko u Zagrebu
 1962. Trgovacko-ugostiteljski podcentar Trnsko u Zagrebu – izvedba
 1962. Zavod za socijalno osiguranje radnika u Zagrebu (s: G. Knežević – otkup na užem natječaju)
 1963. Urbanističko rješenje skolskog centra u Sisku (arh. projekt Ž. Vinček – uži natječaj)
 1963. Dom radiotelevizije u Zagrebu (s: V. Delfin, V. Ivanović, G. Knežević – II. nagrada, I. plasman *ex aequo*)
 1966. Obiteljska kuća na Kozjaku u Zagrebu
 1966. Obiteljska kuća za odmor u Samoboru
 1966. Upravna zgrada kombinata Borovo u Borovu (otkup)
 1967. Obiteljska kuća za odmor u Jadranovu
 1967. Obiteljska kuća za odmor na otoku Solti
 1968. Urbanističko rješenje Tvornice Badel u Zagrebu (arhitektonski projekt S. Fabris – uži natječaj)
 1969. Dječji vrtić u Osijeku
 1972. Idejna urbanističko-arhitektonska studija trgovačko-poslovnog centra Investkomerc u Zagrebu (konzultant za urbanizam; autori: M. Begović, S. Milković)
 1972. Spomen-dom u Kumrovcu (konzultant za urbanizam; autor: Ž. Vinček – otkup)
 1973. Spomen-dom u Splitu (sa: S. Delfin, N. Segvić, Ž. Vinček – I. nagrada)
 1977. Kuća za odmor na otoku Braču
 1977. Stambena zgrada u Domitrovcu pokraj Varazdina (sa: S. Maretić)
 1978.-83. Stambena zgrada u Mlinovima u Zagrebu (sa: S. Maretić)
- POPIS 5. SUDJELOVANJA NA IZLOŽBAMA**
1946. Majska izložba ULUH-a za Dalmaciju, Split
 1963. Urbanistički program grada Zagreba, Zagreb
 1965., 1968., 1969., 1973. i 1982. Zagrebacki salon, Zagreb
 1973. Prvonagrađeni rad za spomen-dom u Splitu, galerija Forum u Zagrebu
 1975. Urbanistički plan Sesveta, Sesvete
 Postavio je nekoliko stručnih izložaba (u Zagrebu, Rijeci, Kutini, Krakovu, Grazu).

LITERATURA

BIBLIOGRAPHY

1. BARIŠIĆ, Z. (2000.a), *Juraj Denzler, dipl. ing. arhitekture*, u: OBAD ŠCITAROCI, M. [ur.]: *Sveučilište u Zagrebu – Arhitektonski fakultet, 1919./20.-1999./2000.: Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*, Arhitektonski fakultet: 182, Zagreb
2. BARIŠIĆ, Z. (2000.b), *Dr.sc. Boris Magaš, dipl. ing. arhitekture*, u: OBAD ŠCITAROCI, M. [ur.]: *Sveučilište u Zagrebu – Arhitektonski fakultet, 1919./20.-1999./2000.: Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*, Arhitektonski fakultet: 201, Zagreb
3. BARIŠIĆ, Z.; ARBUTINA, D. (2000.), *Dr.sc. Mirko Maretić, dipl. ing. arhitekture*, u: OBAD ŠCITAROCI, M. [ur.]: *Sveučilište u Zagrebu – Arhitektonski fakultet, 1919./20.-1999./2000.: Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*, Arhitektonski fakultet: 203, Zagreb
4. BARIŠIĆ, Z.; JECIĆ, Z. (2000.), *Dr.sc. Edo Šmidhen, dipl. ing. arhitekture*, u: OBAD ŠCITAROCI, M. [ur.]: *Sveučilište u Zagrebu – Arhitektonski fakultet, 1919./20.-1999./2000.: Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*, Arhitektonski fakultet: 219, Zagreb
5. BJAŽIĆ KLARIN, T. (2012.), *Medunarodni natjecaj za Zakladnu bolnicu i Klinike Medicinskog fakulteta u Zagrebu 1930.-1931. godine*, „Prostor”, Zagreb, 20 (2): 282-295, Zagreb
6. CVETNIĆ, R.; KLEMENČIĆ, M. (2008.), *Razgovor s Mirkom Maretićem, imaginarnim kartama Južnog = Novog Zagreba*, „Zarez”, 10.1., 10 (222): 16-17, Zagreb
7. DOKLESTIĆ, B. (2010.), *Zagrebačke urbanističke promenade, Promenada 09, Grad preko Save*, Studio HRG: 171-181, Zagreb
8. KALLE, M. (2010.), *Kvartovski duh 'malih ljudi'*, „Vjesnik”, 7.7.: 34, Zagreb
9. KARAĆ, Z. (1986.), *Novi doktori arhitekture i urbanizma*, „Čovjek i prostor”, 33 (4): 5, Zagreb
10. KARAĆ, Z. (1996.), *Mirko Maretić: Gradski centri (stručni prikaz)*, „Prostor”, Zagreb, 4 (1): 281-282, Zagreb
11. MAGAŠ, B.; KISIĆ, D. [ur.] (2005.), *Radovan Nikšić 1920.-1987.*, Arhiv arhitekata, HAZU, Hrvatski muzej arhitekture, Zagreb
12. MATKOVIC, I.; OBAD ŠCITAROCI, M. (2012.), *Rijeka Sava s priobaljem u Zagrebu*, „Prostor”, Zagreb, 20: 46-59, Zagreb
13. MLINAR, I. (2007.), *Urbanistička obilježja zagrebačkih stambenih naselja izgrađenih od 1918. do 1963. godine* (disertacija), Arhitektonski fakultet, Zagreb
14. MLINAR, I.; HORVAT, J. (2008.), *Urbanističko-arhitektonska obilježja Vocarskog naselja u Zagrebu*, „Prostor”, Zagreb, 16 (1 /35/): 108-115, Zagreb
15. MOHOROVIĆIĆ, A. (1984.), *Studije centralnog gradskog prostora Trnja, Novog Zagreba i priobalja Save*, „Čovjek i prostor”, 370 (1): 5-24, Zagreb
16. PEGAN, S. (2009.), *In memoriam: Mirko Maretić [1926.-2008.]*, „Prostor”, 17 (2): 430, Zagreb
17. RUPNIK, I. (2008.), *U sjećanje na Mirka Maretića [in memoriam]*, „Čovjek i prostor”, 11-12: 50, Zagreb
18. STRIZIĆ, Z. (1997.), *O stanovanju – arhitektonsko projektiranje*, Udruženje hrvatskih arhitekata, Biblioteka Psefizma, Zagreb
19. STRUKIĆ, K. (2010.), *Projekt „Zagrebački kvartovi” Muzeja grada Zagreba*, „Informatica Museologica”, 41 (1-4): 108-110, Zagreb
20. ŠESTAN, S. [ur.] (2006.), *Nagrada Vladimir Nazor za 2005. godinu*, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Zagreb
21. THALER, W.; MRDULJAS, M.; KULIĆ, V. (2012.), *Modernism In-Between: The Mediatory Architectures of Socialist Yugoslavia*, Jovis Verlag, Berlin
22. UCHYTIĆ, A.; BARIŠIĆ MARENIĆ, Z.; KAHROVIĆ, E. (2009.), *Leksikon arhitekata Atlasa hrvatske arhitekture XX. stoljeća*, Arhitektonski fakultet, Zagreb
23. UCHYTIĆ, A.; ŠTULHOFER, A. (2007.), *Arhitekt Neven Segvić*, Arhitektonski fakultet, Zagreb
24. VENTURINI, D. (1969.), *Zagrebački salon – slučajnost ili politika?*, „Čovjek i prostor”, 7 (196): 1-4, Zagreb
25. VUKADIN-DORONJGA, H. (2012.), *Arhitekt Vladimir Turina* (disertacija), Filozofski fakultet, Zagreb
26. *** (1972.), *Izvještaj Ocjenjivačkog suda natjecaja za arhitektonsko urbanističko rješenje centra Južnog Zagreba*, „Čovjek i prostor”, 230: 10-14, Zagreb
27. *** (1975.), *Urbanistički plan Osijeka 2000.*, Skupština općine Osijek, Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb
28. *** (1977.), *Za nesvrstane (Poglavlje G)*, u: *AS arhitektonski studio 1955.-1977.*, Panprojekt: 227-244, Zagreb

BIBLIOGRAFIJA

1. MM /nepotpisano/ (1955.), *Vukovar, novi gradski centar (projektanti: ing.arh. Mirko Maretić, ing.arh. Radovan Mišević)*, „Arhitektura”, 9 (1-2): 70-71, Zagreb
2. MARETIĆ, M. (1955.), *Gornji Šeher, termalno lječilište i stambeno naselje (projektanti: ing.arh. Vladimir Ivanović, ing.arh. Mirko Maretić)*, „Arhitektura”, 9 (1-2): 72, Zagreb
3. MARETIĆ, M. (1955.), *Urbanistički institut Hrvatske: Ozalj, turistički centar zapadne Hrvatske*, „Čovjek i prostor”, 2 (35): 7, Zagreb
4. MARETIĆ, M. (1959.), *Prostorno planiranje i program za projektiranje dječjih igralista*, „Čovjek i prostor”, 6 (83): 1-3, Zagreb
5. MARETIĆ, M. (1959.), *Primjeri dječjih igralista u svijetu (Danska, Švedska, Švicarska i Velika Britanija)*, Bilten 4 „Saveza društva „Naša djeca” NR Hrvatske – Centar za dječja igralista: 27-32, Zagreb
6. MARETIĆ, M. (1960.), *Mikrorajon Novi Zagreb (arhitekti: Zdenko Kolacio, Mirko Maretić i Josip Uhlik, hortikultura: Mira Halambek-Wenzler)*, „Arhitektura”, 14 (1-3): 11-14, Zagreb
7. MARETIĆ, M. (1960.), *Nova zgrada za socijalno osiguranje u Sisku (APB Grakalić, projektanti:*

- ing.arh. Mirko Maretic, ing.arh. Vladimir Ivanović), „Čovjek i prostor”, 7 (102): 2, Zagreb
8. M(ARETIC), M. (1964.), *Trgovacko-ugostiteljski potcentar (projektant: inž.arh. Mirko Maretic)*, „Čovjek i prostor”, 9 (130): 6, Zagreb
 9. MARETIĆ, M. (1965.), *Idejno urbanističko rješenje Južnog Zagreba (arhitekti: Bešlić Neda, Delfin Vojtjeh, Ivanović Vladimir, Knežević Grozdan, Kolacio Zdenko, Maretić Mirko, Smolej Zdenka, Uhlík Josip)*, „Arhitektura-urbanizam”, 6 (32): 16-25, Beograd
 10. MARETIĆ, M. (1965.), *Seminaire de la Session d'Études „Techniques de l'Urbanisme”*, Développement urbain de la ville de Zagreb (separat), Paris
 11. MARETIĆ, M. (1966.), *Idejno urbanističko rješenje Trnja (izrađeno u Urbanističkom zavodu Grada Zagreba)*, „Arhitektura-urbanizam”, 7 (39): 36-40, Beograd
 12. MARETIĆ, M. (1969.), *Naselje Bukovac-Remete (Detaljni urbanistički plan Bukovac-Remete izrađen je u Urbanističkom zavodu Grada Zagreba, ... projektiranje: Ž. Čidić, M. Ivanović-Kunc, V. Leinert, Ž. Maček, M. Maretić, A. Peš, M. Popović, O. Pucić, J. Smokvina, Z. Smolej, B. Vizjak)*, *Naselje Sopot, Naselje Utrina*, „Arhitektura-urbanizam”, 10 (55): 39-41, Beograd
 13. MARETIĆ, M. (1970.), *Izgradnja stambenih naselja u Zagrebu*, „Arhitektura”, 24 (107-108): 48-59, Zagreb
 14. MARETIĆ, M. (1970.), *Zagreb /gradski centar/*, „Arhitektura-urbanizam”, 11 (63): 12-15, Beograd
 15. MARETIĆ, M. (1976.), *Istraživanje gradskih centara*, Komunikacije '76 – gradski centri, knjiga 3, Beograd
 16. MARETIĆ, M. (1976.), *Domovi kulture kao dio funkcije gradskih centara*, „Arhitektura”, 30 (158-159): 28-30, Zagreb
 17. MARETIĆ, M. (1976.), *Prostorni razmjestaj, veličina i funkcije gradskih centara* (magistarski rad), Arhitektonski fakultet, Zagreb
 18. MARETIĆ, M. (1977.), *Urbanizam – sportske površine u urbanističkom planiranju*, Enciklopedija fizičke kulture JLZ, knjiga 2 /P-Ž/: 440-445, Zagreb
 19. MARETIĆ, M. (1978.), *Urbanistički plan Sesveta*, „Arhitektura”, 32 (164+165): 81-84, Zagreb
 20. MARETIĆ, M. (1979.), *Prostorni razmjestaj, veličine i funkcije gradskih centara*, „Glasilo Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu”, 4: 3-66, Zagreb
 21. MARETIĆ, M. (1979./1984.), *40 pojmova za Sportski leksikon*, JLZ „Miroslav Krleža”, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb
 22. MARETIĆ, M. (1980.), *Veza Arhitektonskih fakulteta Zagreba i Krakowa*, „Čovjek i prostor”, 32 (5): 4, Zagreb
 23. MARETIĆ, M. (1983.a), *Radovi (referati, stručna publicistika)*, neobjavljena zbirka, Zagreb
 24. MARETIĆ, M. (1983.b), *Radovi (crteži, planovi, projekti, ostvarenja)*, neobjavljena zbirka, Zagreb

25. MARETIĆ, M. (1983.c), *Obilježja i problemi sadašnjeg i budućeg razvoja Dubrovnika*, Šesti susret prostornih planera Jugoslavije (Planiranje dugoročnog razvoja naselja u Jugoslaviji), Dubrovnik, 21.-23. travnja, 4: 27-37, Dubrovnik
26. MARETIĆ, M. (1985.), *Prilog istraživanju modela centra novog gradskog naselja – uz posebnu analizu Trnskog i Zapruđa u Zagrebu* (dissertacija), Arhitektonski fakultet, Zagreb
27. MARETIĆ, M. (1993.), *Neki indikatori za dimenzioniranje gradskog centra*, „Prostor”, 1 (1): 13-44, Zagreb
28. MARETIĆ, M. (1994.), *Vallis Aurea, Kutjevo. Osvrt na natječaj*, „Čovjek i prostor”, 5-6: 15, Zagreb
29. MARETIĆ, M. (1996.a), *Prilog istraživanju centara zagrebačkih naselja Trnskog i Zagreba*, „Prostor”, 4 (1): 27-46, Zagreb
30. MARETIĆ, M. (1996.b), *Gradski centri* (sveučilišni udžbenik), Školska knjiga, Zagreb

REFERATI I IZLAGANJA NA SAVJETOVANJIMA, STRUČNA PUBLICISTIKA

1. MARETIĆ, M. (1958.), *Prostorno planiranje i program za projektiranje dječjih igrališta*, VII. Savjetovanje urbanista Jugoslavije, Zagreb
2. MARETIĆ, M. (1959.), *Primjeri dječjih igrališta u svijetu (Danska, Švedska, Švicarska i Velika Britanija)*, Bilten 4, Saveza društva „Naša djeca” NR Hrvatske – Centar za dječja igrališta: 27-32, Zagreb
3. MARETIĆ, M. (1965.), *Développement urbain de la ville de Zagreb* (separat), *Seminaire de la Session d'Études „Techniques de l'Urbanisme”*, Paris
4. MARETIĆ, M. (1976.), *Domovi kulture u urbanističkom i prostornom planiranju*, u organizaciji Zajednice saveza arhitekata Jugoslavije, Kumrovec
5. MARETIĆ, M. (1976.), *Istraživanje gradskih centara, u organizaciji Beograd projekta – Centra za planiranje urbanog razvoja*, „Komunikacije '76”, knjiga 3, Beograd
6. MARETIĆ, M. (1976.), *Istraživanje gradskih centara, Razvoj gradskih centara (savjetovanje), Komunikacije '76; Gradski centri – planiranje, programiranje, projektovanje, organizacija, izgradnja, eksploatacija*, 27.-29.5., Beograd
7. MARETIĆ, M. (1983.), *Obilježja i problemi sadašnjeg i budućeg razvoja naselja*, Šesti susret prostornih planera Jugoslavije u Dubrovniku (planiranje dugoročnog razvoja naselja u Jugoslaviji), 21.-23.4., Dubrovnik

NEOBJAVLJENE STUDIJE

1. MILIĆ, B.; MARETIĆ, M. (1977.), *Prostorni plan Sjeverne grupacije znanstveno-nastavnih ustanova Sveučilišta u Zagrebu (urbanistička studija)*, AF – Zavod za arhitekturu
2. MARETIĆ, M. (1983.a), *Radovi (referati, stručna publicistika)*, Zagreb
3. MARETIĆ, M. (1983.b), *Radovi (crteži, planovi, projekti, ostvarenja)*, Zagreb

IZVORI SOURCES

ARHIVSKI IZVORI

ARCHIVE SOURCES

1. Osobni arhiv prof. dr.sc. Mirka Maretica [MM], Pantovčak 140, Zagreb
2. Arhitektonski fakultet, Kaćiceva 26, Zagreb [AF]:
 - a. Personalni arhiv [AF-PA]
 - b. Studijski arhiv [AF-SA]
 - c. Arhiv znanstvenoistraživačkog projekta „Atlas hrvatske arhitekture XX. st.”, voditelj prof. dr.sc. A. Uchytíl [AF-AHA]
 - d. Arhiv Katedre za urbanizam i prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu [AF-KUPP]

INTERNETSKI IZVORI

INTERNET SOURCES

1. Jurković, S. (2012.), *Zagrebacki prostor oko Save*, <http://www.d-a-z.hr/hr/aktualna-tema/osvrti/zagrebacki-prostor-oko-save,1737.html> [23.11.2012.]
2. Strukić, K.: *Pola stoljeća Trnskog – priča jedne generacije* (izložba u Muzeju grada Zagreba), <http://www.mgz.hr/hr/izlozbe/Pola%20stolje%C4%87a%20Trnskog%20%E2%80%93%20pri%C4%8Da%20jedne%20generacije,210.html> [16.7.2012.]
3. Dobitnici „Nagrade Vladimir Nazor” od 1959. do 2005., <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=407> [18.7.2013.]
4. <http://www.novi-zagreb.info/kvartovi/trnsko/> [30.11.2012.]
5. *** Razgovor s Mirkom Maretićem, www.trnsko.net [30.11.2012.]

INTERVJU

INTERVIEWS

1. Zrinka Barišić: Intervju s dr.sc. Mirkom Maretićem, održan u domu arhitekta, Pantovčak 140, Zagreb, 1999.
2. Prof. dr.sc. Jesenko Horvat: Intervju s dr.sc. Mirkom Maretićem, 10.7.2007.

USMENI NAVODI

CITATIONS

1. Prof. dr.sc. Nenad Lipovac (srpanj 2013.)
2. Prof. dr.sc. Srećko Pegan (travanj-srpanj 2013.)
3. Arhitektica Minja Maretić (kci, srpanj 2013.)

IZVORI ILUSTRACIJA

ILLUSTRATION SOURCES

- Sl. 1., 5., 9., 10., 13.-16. MARETIĆ, 1983.b
- Sl. 2. BARIŠIĆ, ARBUTINA, 2000: 203
- Sl. 3. <http://trnsko.net/trnsko/>
- Sl. 4. <http://www.novi-zagreb.info/kvartovi/trnsko/>
- Sl. 6. THALER, MRDULJAS, KULIĆ, 2012.
- Sl. 7. *** 1964: 3; BARIŠIĆ, ARBUTINA, 2000: 203; MLINAR, 2007: 365; MLINAR, HORVAT, 2008: 109
- Sl. 8. MARETIĆ, 1970: 56; MARETIĆ, 1983.b; BARIŠIĆ, ARBUTINA, 2000: 203
- *** 1977: 237; MARETIĆ, 1983.b
- Sl. 11. MILIĆ, MARETIĆ, 1977: 141
- Sl. 12. MILIĆ, MARETIĆ, 1977: 141
- Sl. 17. AF-KUPPPA

SAŽETAK

SUMMARY

PROLEGOMENA TO MIRKO MARETIĆ'S WORK IN URBAN PLANNING

This paper presents the work of professor Mirko Maretić whose major professional contribution was in the field of urban planning in Croatia in the second half of the 20th century. His professional career encompasses four interconnected and complementary aspects of the complex architecture and urban planning field. His work is mostly focused on urban planning but it also includes some architecture projects and realizations. An exceptional visual quality of his works is sometimes less obvious, yet it is a remarkable feature of the perspectives he produced for his competition entries. He wrote about 40 articles on urban planning issues published mostly in professional journals such as "Čovjek i prostor" ("Man and Space") and "Arhitektura" (published in Zagreb) and "Arhitektura-urbanizam" (published in Belgrade).

Professor Maretić's analytical research quality came to the fore in a range of his scientific papers, his M.Sc. thesis, his Ph.D. thesis, and finally his university textbook on city centers ("Gradski centri" – "City Centers", published in 1996 by Školska knjiga, Zagreb). This textbook, which was published in the year when prof. Maretić retired as a full professor at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb, is a synthesis of his prolific scientific research work incorporating also his wide hands-on experience in architectural realizations (such as his Trnsko housing development project in Zagreb). He made a significant contribution to the planning methodology of city centers, primarily in new developments, with emphasis on their spatial arrangement, functions and composition elements.

Mirko Maretić was born in 1926 in Dicmo near Sinj. He graduated from the Department of Architecture of the Technical faculty of the University of Zagreb in 1953. While still a student, he was engaged as an undergraduate assistant in *History and Forms of Architecture* course, *Architectural composition* course and a range of urban planning courses.

He became a specialist in urban planning during his employment in the Urban Planning Institute of Croatia (1954-1957) where he was in charge of

planning and design projects for some smaller Croatian towns (Koprivnica, Krapina, Krapinske toplice, Kutina, Novska, Ozalj and Vukovar). Between 1957 and 1972 he was employed in the Urban Planning Institute of Zagreb City as planner, designer and head of the Department of Urban Planning in charge of many projects and plans for the City of Zagreb. Between 1958 and 1968 he worked as a part-time assistant in the Department of Urban Planning at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb. In 1958 he attended a seminar in Sweden on sports facilities planning. In 1965 and 1971 he attended specialist training courses on "modern urban planning techniques" in France. In 1972, after 18 years of professional practice, he was employed as a lecturer at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb. He received his M.Sc. degree from the same faculty in 1976 having defended his thesis entitled "Spatial Arrangement, Size and Functions of City Centers". He was teaching a range of urban planning courses within undergraduate and post-graduate programs at the Faculty of Architecture in Zagreb during 24 years. He received his Ph.D. degree from the same faculty in 1985 having defended his doctoral thesis "Contribution to Research on the Model of a New Housing Development Center". He was then appointed head of the Institute of Urban Planning (1986-1993). He received several awards for his professional achievements from the City of Zagreb (1959), Association of Croatian Architects (1965), Institute of Urban Planning of Zagreb City (1959), and Association of Urban Planning of Yugoslavia (1973). He died in Zagreb in 2008.

Urban planning was the main focus of Maretić's professional interests and part of his research, publications and teaching. His urban planning projects range from analyses, plans and programs to detailed urban plans. They were made in the institutions where he worked and for the competitions in which he participated. Some of them were realized. His work in architecture encompassed a range of unrealized projects, the awarded competition

entries. Some realizations including interior design projects with furniture design show his interest in thinking about space in detail. Prof. Maretić thus manifests the unity of these two creative disciplines – architecture and urban planning – which differ only in scale.

This paper deals with the following works singled out in this paper for presentation: Detailed urban plan of Trnsko housing development in Zagreb (with Z. Kolacio, J. Uhlík, Institute of Urban Planning of Zagreb City, 1960. This development was the first integral housing development project in New Zagreb); Vocarsko naselje (development) in Zagreb: detailed urban plan of the housing development in Vocarska street and the row houses (with V. Ivanović, 1961-1963); Preliminary urban planning solution for Trnje (head, with a team from the Institute of Urban Planning of Zagreb City, 1965); Master plan of Zagreb (with a team from the Institute of Urban Planning of Zagreb City, 1971); Urban planning solution for Wadi Tanezzof housing development in Libya (1977, architecture project of a residential building: Zarko Vincek), Physical plan of the University buildings in Zagreb, north (with B. Milic, consultants: N. Šegvić, B. Radimir, 1975), and Urban planning analysis of central Zagreb (with D. Boltar, T. Jukić, S. Jurković, M. Kollenz, D. Landau-Boltar, N. Lipovac, B. Milic, M. Obad Šćitaroci, Faculty of Architecture of the University of Zagreb, 1981).

There have been few individuals in our profession who successfully develop four different yet complementary aspects of architectural work with so much dedication and consistency, namely, professional and scientific work, publication, and teaching. It was precisely such an integral work that built up prof. Maretić's professional career fueled by his dedication, analytical thinking and sensitivity as well as his meticulousness and perseverance. In 2005 he received the Life Achievement Award "Vladimir Nazor" in architecture and urban planning as the highest state award in the field of culture and art.

ZRINKA BARIŠIĆ MARENIĆ

BIOGRAFIJA

BIOGRAPHY

Dr.sc. ZRINKA BARIŠIĆ MARENIĆ docentica. Magistrirala je 2002. (Z. Vrkljan), a doktorirala 2007. (Z. Dumengjić). Nositeljica je kolegija Industrijska arheologija, Hrvatski prostor i arhitektura – sjeverozapadna Hrvatska, te Zagreb. Dobitnica je Državne nagrade za znanost 2010. godine za knjigu *Leksikon arhitekata Atlasa hrvatske arhitekture XX. stoljeća* (s: A. Uchytil, E. Kahrović). Članica je autorskog tima, predstavnika Hrvatske na 14. Venecijanskom bijenalu 2014. godine s temom: Kultura apstrakcije: hrvatski arhitektonski modernizam, 1914.-2014.

ZRINKA BARIŠIĆ MARENIĆ, Ph.D., Assistant Professor. She received her M.Sc. degree in 2002 (Z. Vrkljan), and her Ph.D. in 2007 (Z. Dumengjić). She teaches courses in Industrial Archaeology as well as Croatian Regions and Architecture – North-west Croatia, and Zagreb. She is the recipient of the 2010 State Science Award for the book *Atlas of 20th C. Croatian Architecture – Lexicon of Architects* (with A. Uchytil, E. Kahrović). She is a member of the Croatian team at the 14th Venice Biennale (2014) with a topic on the culture of abstraction: Modernism in Croatian architecture, 1914-2014.

